

THE Home
BEIS

שבועות

לעילוי נשמת יהודית בת דוד
לעילוי נשמת מאיר בן יעקב

Distributed in Australia by Shaarei Tefillah

2020 SHAVUOS תש"פ

SPONSORS

We would like to thank our generous sponsors who ensured that the booklet was professionally printed and delivered

GOLD

Yad Mordechai Trust

SILVER

Nathan & Hazel
Gluck & Family

M & N Insurance & Financial Services
ESTABLISHED 1950

Best Wishes,
Family I Levy

לעילוי נשמת
נינה בת מאיר

From grateful parents thanking all
those who have spent so much time
and energy on this amazing project -
kol hakavod

Anonymous
Sponsors

BRONZE

SD Management

Meir Golda Trust
לעילוי נשמת
נתן בן מרדכי

לעילוי נשמת
מלכה בת שרה

Miguel & Fabiana
Abadi

לעילוי נשמת
ר' זאב בן ר' חיים הכהן

לעילוי נשמת
מרת ברוכה
בת ר' אליקים יהודה עיה

Family Fine

Family Fagleman
לעילוי נשמת
ר' נפתלי בן ר' יהודה אריה ז"ל

Tim & Lauren Dempsey
לעילוי נשמת
פנחס בן יעקב

Anonymous Sponsors

In memory of
Professor Malcolm
and Mrs Shirley Huglin

PROJECT PARTNERS

So special that
so many boys
learning
together, Kol
Hakavod, Shuly
and Feigy

Family B Adler

לעילוי נשמת
גדליה חנוך ז"ל בן
אברהם פסח נ"י

לעילוי נשמת
בנימין זאב בן
אברהם

Hatzlocha to
The Home Beis

Acknowledgements

We would like to take this opportunity to thank the many people who have devoted a tremendous amount of time and energy to making this project a reality:

- The **Rabbonim** who have been there to offer advice and guidance on how to run this programme smoothly and correctly;
- Our team of **Avreichim and Bochorim** who have spent countless hours compiling and organising the content for this booklet;
- **Raffi Maurer**, our graphic designer, for designing and producing the booklet and posters;
- Our **administrator** and **fundraisers**, for devoting so much time to this programme;
- **Scanprint Ltd & Kay Print Ltd** for printing these high-quality booklets at such short notice.

SUPPORTED BY

Supported by local Rabbonim in London and Manchester

DESIGNED BY RAFFI MAURER

RAFFI MAURER@GMAIL.COM | 07951450989

Letter from The Home Beis Team

In מגילת רות there is an incredible message which is profoundly relevant to the period of time we are currently living through.

After אלימלך and his two sons die, נעמי and her daughters-in-law, רות and ערפה, are left behind in poverty and disgrace. נעמי encourages them to return to their previous home, the palace of מואב, for a more promising future; ערפה accepts this advice and returns never to be heard of again.

רות, however, declines נעמי's offer and with utter conviction tells נעמי:

"כי אל־אֲשָׁר תֵּלֶכִי אֵלָיךְ... עַמִּי וְאֱלֹהֵיךְ אֶלְהִי!"

"For wherever you go, I will go... your people shall be my people, and your G-d shall be my G-d!"

This was the start of רות's journey, and because of this she was זוכה to have דוד, and ultimately המשׁיח, as her descendants.

In the same way, this is the very commitment which כלל ישראל, and especially all those that are participating in The Home Beis שבועות Programme, are making during these difficult times. ה' sent us this virus which led to the closure of our Shuls, schools and בתי מדרשים; and we could have seen this as a message from ה' to "go home" and leave his side.

But, we are telling ה' every day:

"כי אל־אֲשָׁר תֵּלֶכִי אֵלָיךְ!"

"For wherever you go, I will go!"

Despite the difficulties you send our way, we will grab onto you and never let go. We are by Your side forever! This is the biggest commitment a Jew can make to הקדוש ברוך הוא.

May we all be זוכה to have a beautiful יום טוב and be מקבל the תורה with true שמחה, may we soon be זוכה to see the end of these difficult times, and may we be זוכה to see משיח come soon, במהירה בימינו.

We hope you enjoy this booklet!

2020

תש"פ

CONTENTS

שבועות בהלכה

1

A variety of sugyas analysing some of the הלכות related to שבועות.

עניני שבועות

31

Providing a deeper look into the מנהגים and fundamental ideas of שבועות itself.

שבועות בגמרא

50

Structured גמרא learning of the סוגיות relating to מתן תורה.

דברי תורה

63

A collection of thoughts and questions to enlighten your יום טוב.

שבועות בהלכה

INTRODUCTION

In these שיעורים we analyse many halachic issues pertinent to שבועות. Starting from the פסוקים and the גמרא and working through to modern day פוסקים we aim to cover the basic concepts of the סוגיות. In general as you work through the booklet the שיעורים become more challenging! (Generally, please do not rely on these שיעורים to actually pasken a שאלה, ask your Rov.)

CONTENTS

עשרת הדברות Standing for the	2
תקון ליל after ברכת השחר	8
Meaty Meals and Cheesecake	15
Flowers in Shul, Wonderful or אסור?	23

שבועות בהלכה

Standing for the עשרת הדברות

Should we stand for the leining
of the עשרת הדברות?

Introduction:

If you are learning this booklet on the night of שבועות, and you are in Shul (which you probably aren't this year), then you would be about to hear the עשרת הדברות being leined during שחרית. Most people in Ashkenazi Shuls stand up during the עשרת הדברות. However, if you look around carefully you may still see some people sitting down, and in Sephardi Shuls everyone is sitting. Why is this?

Who is correct? Let's take a look...

General Leining

Before we look at sitting and standing during the עשרת הדברות, let's discuss leining during the rest of the year. In most Shuls you will see some people sitting and some standing, why is this?

מקור

שו"ע קמו:

אין צריך לעמוד מעומד בעת שקורין בתורה.

Vocab Words

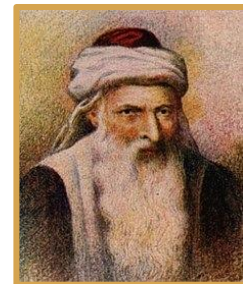
לעמוד מעומד

To stand upright

חכמינו

רב יוסף קארו

- Last ראשון, lived 1488-1575
- Wrote the שלחן ערוך, the 'last word' of Halacha (together with the רמ"א for Ashkenazim)
- Was also incredibly knowledgeable in קבלה, the hidden part of תורה, and had a מלאך who taught him these areas of תורה
- Fled from Spain and Portugal due to decrees against Jews and died in Tzfat, ארץ ישראל.

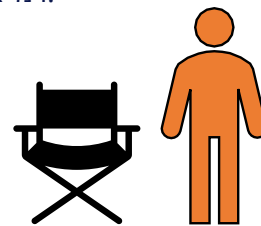

However, let's take a look at the רמ"א:

מקור

רמ"א שם

הג"ה: ויש מחמירין ועומדין.

חכמינו

רמ"א

- רב משה איסרליס, lived from 1530-1572 in Poland, a very early אחרון
- His most famous work is his notes on the שלחן ערוך
- His additions to the שלחן ערוך start with the word הג"ה, which means a note
- He is viewed generally as the final say in Ashkenazi הלכה
- He was also knowledgeable in קבלה (the secret parts of תורה), philosophy, astronomy and history.

What is the reason for this?

מקור

משנה ברורה שם

ס"ל דראוי... לעמוד מפני שצריך האדם להעלות בדעתו כששומע הקריאה מפי הקורא כאלו קבלה אותה שעה מהר סיני, ובהר סיני היו כל ישראל עומדין.

Vocab Words

ס"ל – סבירא ליה ראוי אותה שעה	He holds It is appropriate At that time
-------------------------------------	---

The משנה ברורה adds 2 clarifications about this psak:

מקור

משנה ברורה שם

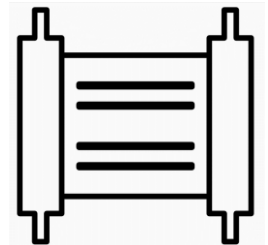
- כתב הפרי חדש והגר"א דהעיקר כסברא הראשונה, וכן נהגו.
- ומי שהוא איש חלש וקשה לו לעמוד, ועל ידי זה אין דעתו מיושבת לכיון היטב לקול הקורא, יש לו לישב.

Vocab Words

חלש מיושבת היטב	Weak Settled Well
-----------------------	-------------------------

Firstly, the פוסקים and general agreement amongst the מנהג is to sit during leining. Secondly, if you are unable to concentrate on the leining if you stand up then you should for sure sit down.

It is important to note that even though you may be allowed to sit in front of a ספר תורה, you still have to act with extreme respect.

מקור

שולחן ערוך יו"ד רפב:א

חייב אדם לנהוג כבוד גדול בספר תורה. ומצוה לייחד לו מקום, ולכבד המקום ההוא, ולהדרו ביותר... ולא יחזור פניו... אלא ישב לפניו בכובד ראש וביראה ופחד.

Vocab Words

לנהוג לייחד ולהדרו יחזור פניו	To act To set aside And to beautify Turn your back to it
כובד ראש פחד	Seriousness Fear

You cannot turn your back to the ספר תורה even if you are sitting down. You must also act in a hugely respectful manner.

Quick Quiz

- Who says you don't need to stand during leining?
- Who says there are those who say you should stand?
- What is the reason given for this by the משנה ברורה?
- When would everyone agree you should sit?
- What must you make sure to do if you are sitting down during leining?
- Give three facts about the שולחן ערוך.

עשרת הדברות

So, we have discovered that the general consensus is that you don't need to stand for leining, although there are some who are מחמיר to stand. What about standing for the עשרת הדברות? This seems to be a much more accepted custom, where is its source?

Firstly, we are actually going to see why some people are very careful **not** to stand. The רמב"ם was sent precisely our question, let's see his response:

מקור

שו"ת רמב"ם מט

שאלה: מה תאמר (בעיר) והיה מנהגם מקדם... שיעמדו כולם בעת קריאת הדברות בספר תורה בציבור?

תשובה: ...שכל איש אשר יעמוד בעת קריאת ספר תורה בעשר הדברות ראוי לגעור בו. **לפי שמעשה זה הוא דרכי המינים אשר מאמינים כי לעשר הדברות יש להם יתרון על שאר התורה...**

Vocab Words

ראוי לגעור בו

It is appropriate to complain to him
Heretics
Importance

מינים
יתרון

The רמב"ם very strongly argues against standing for the עשרת הדברות. He thinks that this would make people believe that the עשרת הדברות are more important than the rest of the תורה, just like the מינים. As Jews we believe that the entire תורה is of equal, incredible importance!

This concern of the רמב"ם is not a new one. In the בית המקדש the כהנים who were doing the עבודה davened a shorter form of שחרית, part of which was to read the עשרת הדברות.

מקור

ברכות יב.

(הכהנים) קורין עשרת הדברות, "שמע", "והיה אם נשמע", "ויאמר", "אמת ויציב", ועבודה, וברכת כהנים. אמר רב יהודה אמר שמואל: "אף בגבולין בקשו לקרות בן (העשרת הדברות), אלא נשכר בטלום מפני תרעומת המינין."

רש"י שם

מפני תרעומת המינין – שלא יאמרו לעמי הארץ, "אין שאר תורה אמת"...

Vocab Words

עבודה

The רצה of הברכה in שמונה עשרה
Places not in the בית המקדש
Got rid of them
The claims

בגבולין

בטלום

תרעומת

Reb Ovadia Yosef paskens like this רמב"ם, and the general Sephardi custom is not to stand during the עשרת הדברות:

מקור

ילקוט יוסף או"ח קמה"ב

יש נוהגים לעמוד בשעת קריאת עשרת הדברות שבפרשת יתרו, ובפרשת ואתחנן, או בחג השבועות. ואין זה מנהג נכון על פי ההלכה, שכבר כתב הרמב"ם שיש לחוש בזה, פן יאמרו שדוקא תורה זו מן השמים ולא השאר!

Vocab Words

נכון
השאר

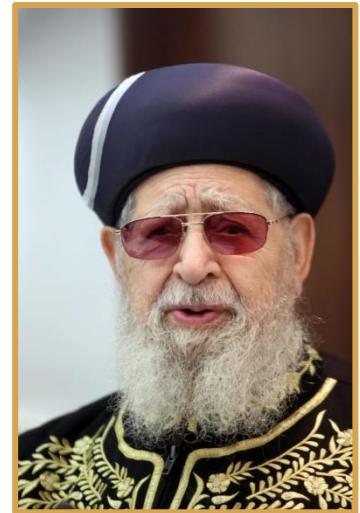
Correct
The remainder

There are some prevalent Ashkenazi גדולים who also pasken that you shouldn't stand during the עשרת הדברות, amongst them Reb Elyashiv.

חכמינו

רב עובדיה יוסף

- Lived 1920-2013 in Iraq, Egypt and Israel
- Was the Sephardi Chief Rabbi of Israel for ten years, from 1973-1983
- His תשובות, answers to halachic questions sent to him, are famous for demonstrating his incredible breadth of knowledge
- He had an incredible memory; when he was young and poor, he used to ask the book seller to allow him to read the ספרים once without buying them in order to memorise them
- His son, Reb Yitzchak Yosef, is the current Sephardi Chief Rabbi of Israel, and he recorded many of his father's halachic rulings in the immense work ילקוט יוסף.

Can you think though of a person who even the רמב"ם would agree could stand during the עשרת הדברות?

מקור

ילקוט יוסף שם

הנוהגים לעמוד במשך כל זמן הקריאה, אין כל איסור במה שממשיכים לעמוד גם בעת קריאת עשרת הדברות.

Vocab Words

משך ממשיכים	During Continue
----------------	--------------------

If you stand for leining the entire year, like we saw in the רמב"ם above, then standing for the עשרת הדברות doesn't show that they are more important to you than any other part of the תורה! Even the רמב"ם would agree that there is no concern!

Ok, so we have seen why there could be major problems standing for the עשרת הדברות. So, what are the reasons why so many people do stand? And what about the problem raised by the רמב"ם?

מקור

הליכות שלמה תפילה יב:ל

ומה שנוהגים רבים לעמוד בעת קריאת עשרת הדברות...אף דמבואר בתשובות הרמב"ם שאסור לעשות כן, נראה דבזמננו שהכל יודעים שאין זה אלא לזכר המעמד הנבחר בהר סיני, אין בזה חשש.

Vocab Words

המעמד הנבחר חשש	The incredible occasion Concern
--------------------	---------------------------------------

Reb Shlomo Zalman Auerbach writes that nowadays there is no concern for the רמב"ם since everyone knows that the reason we stand for the עשרת הדברות is because we try to recreate the giving of the תורה on סיני הר, not because the עשרת הדברות are more important.

Reb Moshe Feinstein writes two further reasons why there is no concern for the רמב"ם nowadays:

מקור

שו"ת אגרות משה ד:כב

(1) **שנהגו לעמוד גם בשירת הים** בפרשת בשלח ובשביעי של פסח, שמזה רואין שאיכא עוד דברים שעומדים אף שלא שייך שם דברי המינים.

(2) אין להקפיד בשביל זה כל זמן **שלא אירע שהמינים יטעו את העמי הארץ...**

Vocab Words

להקפיד
אירע
יטעו

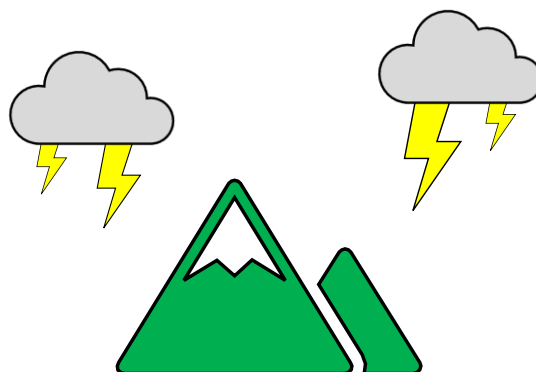
To be concerned
Occurred
Mislead

Firstly, since we also stand for the שירה, the claim of the מינים that the עשרת הדברות are more important is not proven by us standing for it. And secondly, we can look around and see that the מינים are not successfully convincing people that the עשרת הדברות are more important, so there is no problem. For these reasons as well as others, most Ashkenazi פוסקים and some Separdi פוסקים say there is no problem in standing for the עשרת הדברות.

Just one note: we can see from both the משנה ברורה and Reb Shlomo Zalman Auerbach that when we are listening to leining, and particularly the עשרת הדברות, we should imagine ourselves as once again standing at הר סיני, listening to ה' giving us the תורה. This surely adds an incredible level to leining!

Summary Quiz

1. Who says you don't need to stand during leining? Who says there are those who say you should stand? Why?
2. Who says that you shouldn't stand during the עשרת הדברות? Why?
3. When would even he agree that you can stand during the עשרת הדברות?
4. What are the reasons given why nowadays there may be no concern standing during the עשרת הדברות?

שבועות בהלכה

ברכת השחר תקון ליל after

If someone has been awake all night, what should they do regarding the ברכת השחר?

Introduction:

Every day when we wake up, we say a whole series of ברכות which are known collectively as ברכות השחר. Have you ever wondered why we say these ברכות every day? And what happens if I have stayed up the whole night? Or sleep during the day? Let's have a look...

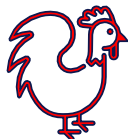
ברכות השחר

Let's start with the גמרא in ברכות discussing when we say each ברכה every day...

מקור

ברכות ס:

בִּי מִתְעַר אוֹמֵר: "אֱלֹהִי, נִשְׁמָה שְׁנַתָּה בִּי..." בִּי נִשְׁמַע קוֹל
תִּרְנֹגוּלָא, לֵימָא: "בְּרוּךְ...אֲשֶׁר נָתַן לִשְׁכֹּנֵי בֵּינָה לְהַבְחִין בֵּין
יוֹם וּבֵין לַיְלָה". בִּי פִתַּח עֵינָיו, לֵימָא: "בְּרוּךְ...פִּוֶּקֶחַ עֲוִירִים".
בִּי תִרְיֵץ וְיָתִיב, לֵימָא: "בְּרוּךְ...מִתִּיר אֲסוּרִים". בִּי לְבִישׁ,
לֵימָא: "בְּרוּךְ...מְלָבִישׁ עֲרוּמִים". בִּי זָקִיף, לֵימָא: "בְּרוּךְ...זֹקֵף
כְּפוּפִים". בִּי נְחִית לְאַרְעָא, לֵימָא: "בְּרוּךְ...רוֹקַע הָאָרֶץ עַל
הַמָּיִם". בִּי מַסְגִּי, לֵימָא: "בְּרוּךְ...הַמְכִּין מַצְעָדֵי גְבֵר". בִּי סִיִּים
מְסַאנִיָּה, לֵימָא: "בְּרוּךְ...שֹׁעֵשָׂה לִי כָל צָרָכִי". בִּי אָסַר
הַמַּיִינִיָּה, לֵימָא: "בְּרוּךְ...אוֹזֵר וְשֹׂאֵל בְּגְבוּרָה". בִּי פָּרִיס
סוֹדָא עַל רִישָׁיו, לֵימָא: "בְּרוּךְ...עוֹטֵר וְשֹׂאֵל בְּתַפְאָרָה". בִּי
מְשִׁי יָדָיו, לֵימָא: "בְּרוּךְ...אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל
נְטִילַת יָדַיִם". בִּי מְשִׁי אֶפְיָה, לֵימָא: "בְּרוּךְ...הַמַּעְבִּיר חֻבְלֵי
שִׁנָּה מֵעֵינֵי וְתַנּוּמָה מֵעַפְעָפִי..."

Vocab Words

מתער	Awakens
תרנגולא	Rooster
שכוי	Rooster
להבחין	To differentiate
עורים	The blind
תריץ וייתב	Arise and sits
ערומים	The naked
זקיף	Gets up straight
נחית לארעא	Steps to the ground
רוקע	He spreads
מסגי	He walks
המכין מצעדי גבר	Firms man's strides
סיים מסאניה	Puts on his shoes
אסר המייניה	Ties his belt
אוזר	Surrounds
פריס סודרא	Spreads his turban
משי	Washes
אפיה	His face
חבלי שינה	The binds of sleep
תנומה מעפעפי	Slumber from my eyelids

Originally, every day we would say each ברכה as we do the action which the ברכה is thanking 'for'; for example, we would make a ברכה on the rooster's crow when we hear it, and the ברכה on shoes when we put them on. Nowadays, however, we say most of the ברכות in Shul, why is this?

מקור

שולחן ערוך מו:ב

עבשיו... מפני עמי הארצות שאינם יודעים אותם, נהגו
לסדרם בבית הכנסת ועונין אמן אחריהם, ויוצאים ידי
חובתן:

Vocab Words

עמי הארצות	More ignorant members of society
לסדרם	To arrange them (i.e. to say them)
עונין	And they answer
יוצאים	And they fulfil
חובתן	Their requirement (to say the ברכות)

Nowadays, there are some people who wouldn't be able to say the ברכות themselves, and therefore we say them all in Shul to allow others to answer אמן to us and fulfil their obligation. (This is amongst other reasons.)

This is all very nice, but what happens if (like most!) you don't actually hear a rooster in the morning? Or if you don't wear a belt? Can you make the ברכה?

מקור

רמ"א אורח חיים מו:ח

**יש אומרים דאפילו לא נתחייב בהן מברך אותן, דאין
הברכה דוקא על עצמו אלא מברכים שהקדוש ברוך
הוא ברא צרכי העולם.**

Vocab Words

נתחייב	Obligated (due to personal experience)
דוקא	Specifically
צרכי	Needs of

The ברכות do not depend on each individual person's experiences but were rather instituted in order for each person to express appreciation of ה's kindness to the whole world every day. This is irrespective of whether, for example, a person himself heard a rooster that morning or not.

מקור

שערי תשובה מו:ז

**בהך ברכה ד"המעביר שנה" יש לדקדק קצת כיון
שאומרה על עצמו המעביר שנה מעל עיני.**

Vocab Words

המעביר שנה	The one who removes sleep
לדקדק	To be particular

The שערי תשובה says that the ברכה of המעביר שנה may be different to the other ברכות as one says in המעביר שנה that ה' removes "sleep from **my eyes**." How can one say this if he never went to sleep? The שערי תשובה also quotes the אליה רבה who adds that the same is true of אלוקי נשמה. Let's see how the משנה ברורה paskens:

מקור

משנה ברורה מו:כד

**ומסיק בשערי תשובה דיראה לשמע אלו השתי הברכות
מאחר ויכוין לצאת. ואם ישן בלילה ששים נשמים, לכלי
עלמא יש לו לברך אותם.**

Vocab Words

ומסיק	And it is concluded
דיראה	That it appears (correct)
ויכוין	And he shall intend
ששים נשמים	60 breaths (about 30 minutes)
לכלי עלמא	According to everyone

In summary: if one has slept for about half an hour, he can certainly say all the ברכות normally. If one didn't sleep half an hour, when it comes to the ברכות of נשמה and אלוקי נשמה, one should not recite the ברכה himself, but should rather get someone else who has slept to say it on his behalf and he should have כוונה to fulfil his obligation and answer אמן to that ברכה.

חכמינו

חפץ חיים

- Lived 1839-1933
- Real name is Reb Yisroel Meir Kagan, but is called the חפץ חיים after the title of his famous work on הרע לשון
- Wrote the 'משנה ברורה', a renowned commentary on the ערוך שלחן
- Lived in Radin, Belarus.

So far, we have discussed general Ashkenazi psak. Let's see how Sephardim pasken:

מקור

ילקוט יוסף הלכות חג השבועות אות יא

מנהיגו לברך כל ברכות השחר.

Vocab Words

מנהגנו

Our (the Sephardi) custom

Sephardim generally hold like ר' עובדיה that even if one did not sleep, he can still say אלוקי נשמה and הנעביר שנה. The reason for this is that he holds even these two ברכות can be looked at in a general sense as praising ה' for waking people up and giving them their נשמות back.

Quick Quiz

- Why do we say ברכות השחר every morning?
- If one does not wear a belt that day, does he still say אזור ישראל בגבורה?
- Which two ברכות must one have slept that night in order to say according to the משנה ברורה?
- How long does one have to sleep in order to be able to say them?
- What is the solution if one did not sleep?

ברכות התורה

Now that we have looked at the majority of the ברכות השחר, we can explore the הלכות of ברכות התורה. Let's start by having a look at why we say the ברכות התורה only once a day? Surely you should make the ברכה every time you are about to learn? תוספות below asks this question...

מקור

תוספות ברכות יא:

ואם תאמר מאי שנא מסוכה שצריך לברך על כל סעודה וסעודה לישיב בסוכה?

Vocab Words

מאי שנא

What is the difference?

The רא"ש gives an incredible answer.

מקור

רא"ש ברכות פרק א סימן יג

מסתבר שבני אדם שרגילין תמיד לעסוק בתורה, ואפילו כשיוצאין לעסקיהן ממהרים לעשות צרכיהם כדי לחזור וללמוד ותמיד דעתם על לימודם, לא חשיב הפסק לענין הברכה. וכן אם למד בלילה, הלילה הולך אחר היום ואין צריך לברך כל זמן שלא יישן.

Vocab Words

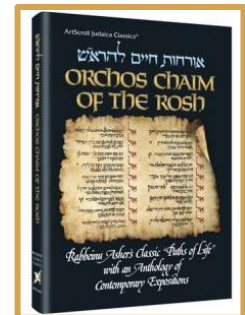
מסתבר	It is logical
שרגילין	Who are accustomed
לעסקיהם	To their jobs
ממהרים	Hurry
חשיב	Considered
לענין	Regarding

The רא"ש explains that the ברכות התורה are different to other ברכות. **This is because even when we are busy living our everyday lives, whether at work or school, we know that the main focus of our lives must always be on תורה and therefore it is never considered an interruption to the original ברכות.** However, sleeping would be an interruption to the original ברכות, and therefore we make new ברכות every morning.

חכמינו

רא"ש

- רב אשר בן יחיאל
- Lived 1259-1327 in Germany and Spain
- He wrote an incredibly important work called the הרא"ש which summarises and clarifies the relevant הלכות from the נמרא
- He also wrote many letters in which he answers halachic questions addressed to him, and a ספר מוסר called ארחות חיים
- He lived through huge antisemitism and was forced to flee from Germany to Spain
- He was vehemently opposed to secular learning, especially philosophy.

But does that mean that if you did not sleep you don't need to say new ברכות on the תורה?

מקור

משנה ברורה אורח חיים מז:כח

אם היה ניעור כל הלילה יש אומרים דאין צריך לברך בבוקר, ויש אומרים דצריך לברך כי קבעו חכמים ברכה זו בכל יום דומיא דשאר ברכות השחר. וספק ברכות להקל (ולכן אינו מברך) אך אם אפשר לו יראה לשמוע ברכות התורה מאחר...

Vocab Words

ניעור	Awake
קבעו	Instituted
דומיא	Similar
דשאר	To the other
להקל	One should be lenient

So, we have 2 opinions:

1. Some say that the ברכות התורה are unique as **the whole time one is awake he never properly takes his focus off the תורה**, as we saw in the רא"ש, and therefore one never has to say new ברכות unless he has slept.
2. **Others say that the ברכות were instituted to be said every day**, like the ברכות השחר, and one must say them each morning even if he didn't sleep at night.

Since it is a מחלוקת, the משנה ברורה concludes that **one must not say the ברכות if he did not sleep**; rather, one should try to hear it from someone who slept that night.

Based on this, what would be the דין if one slept during the day? Should he make the ברכות when he wakes up?

מקור

שולחן ערוך מז:יא

שנת קבע ביום על מטתו הוי הפסק, ויש אומרים דלא הוי הפסק.

Vocab Words

שנת קבע הוי הפסק	A permanent sleep Is an interruption
---------------------	---

This מחלוקת seems to be the same מחלוקת as we had before! If you hold that the ברכות התורה were instituted to be said each day, then even if you had a long sleep during the day you **do not say a new ברכה as it has not yet been a new day**. If you hold that the ברכות were not instituted for each day, but rather are said each time there has been an interruption since you last learned i.e. sleep, **then you do say a new ברכה after a daytime sleep, as there has been an interruption since you last learned**. Once again, due to this doubt we don't make a ברכה in this case.

Based on this can you think of a case where one did **not** sleep at all during the night, but still says ברכות התורה the next morning according to **all** opinions?

מקור

משנה ברורה מז:כח

אם היה ישן ביום שינת קבע על מטתו, ובלילה שלאחריו היה ניעור כל הלילה, פסק הגאון רבי עקיבא איגר דבזה לכולי עלמא צריך לברך בבוקר ברכות התורה.

Vocab Words

שנת קבע שלאחריו	A permanent sleep After it
--------------------	-------------------------------

איגר says that if one **has a long sleep in the day before staying up the whole night, he should say ברכות התורה in the morning according to all opinions!**

The logic he uses to explain why this is true is called a 'ממה נפשך' - meaning, it doesn't matter who is right in our argument - as according to both opinions one should make new ברכות. If it is true that the ברכות התורה were instituted each day to be like the other ברכות of השחר then you need to make new ברכות, as **it is now a new day**. If it is true that the ברכות are supposed to be said after every interruption then you also need to make a new ברכה, **as there was an interruption when you slept in the day**. So, by the time the morning comes you for sure need new ברכות (Geshmak!)

Summary Quiz

1. Originally when would you say the ברכות השחר? Why do we say them in Shul nowadays?
2. Why do I make a ברכה if I don't hear a rooster?
3. Which two of the ברכות השחר can you not make if you didn't sleep at night according to the מ"ב? Who argues with this? What should you do instead according to the מ"ב?
4. Why do we not say ברכות התורה every time we sit down to learn?
5. If one stays up the whole night, should he say ברכות התורה in the morning? Why?
6. When does everyone agree that even if he stayed up the whole night, he should say ברכות התורה in the morning?

הלכות Summary:

Because we did not manage to get through all the הלכות of making ברכות after being awake the whole night, here is a concise overview of all the relevant הלכות:
(See if you can spot the ones we have already learnt!)

-As a general rule, if one fulfils his obligation for a ברכה through someone else, he should only respond 'אמן' and not say 'ברוך הוא וברוך שמו' as it may be an interruption, though if he does he has still fulfilled his obligation. [מ"ב, קכ"ד:כא]

- In any event, the ברכה should be said as soon after עמוד השחר (Dawn) as possible. [מג"א מז"ב]

1) על נטילת ידיים

- [ילקוט יוסף חג השבועות אות יא] ברכה (Dawn) without a ברכה. עמוד השחר hold that one should wash his hands at ספרדים

- [מ"ב ד:ל] ידיים. על נטילת ברכה of שחרית one should go to the toilet and wash his hands again, this time with the ברכה of אשכנזים likewise hold that one should wash his hands at עמוד השחר without a ברכה. They also hold, however, that before davening

2) אשר יצר

- [ילק"י שם ומ"ב שם] שחרית davening after going to the toilet before אשר יצר. Everyone agrees one should say

3) אלקי נשמה וברכת השחר

- According to the ספרדים, all ברכות of השחר, including אלוקי נשמה, may be said even if one was awake the whole night. [ילק"י שם]

- אשכנזים agree that the other ברכות may be said, but argue about whether אלוקי נשמה and המעביר שנה may be said. Therefore, one should hear these two ברכות from someone who slept, or at least someone who follows the מנהג of the ספרדים. [מ"ב מ:כד]

- If one slept at night for 30 minutes, or at least thinks he might have, he can say these ברכות according to all opinions. If he had a long sleep the day before he may also say them. [נטעי גבראיל, ה"י שבועות פרק יט]

4) טלית קטן ציצית

- If one was awake the whole night, he cannot make a new ברכה on the ציצית he wore all night and must make a ברכה on a טלית גדול instead. [שו"ע ח:טז ומ"ב שם]

- If he does not wear a טלית גדול he can put on new ציצית and make a ברכה on them, or take off his current ציצית for about half an hour and then put them back on and make a new ברכה on them.

- Alternatively, he can hear the ברכה from someone who wears a טלית גדול, but should have כוונה to fulfil his חיוב and should adjust his own ציצית a bit as he hears the ברכה.

[נטעי גבראיל שם]

5) ברכות התורה

- [ילק"י שם] ספרדים hold that ברכות התורה may be said, even if one has not slept at all.

- אשכנזים hold it is a מחלוקת and therefore one should hear the ברכה from someone who has slept or who follows the מנהג of the ספרדים.

[מ"ב מז:כח]

- ברכות התורה. If one slept for about half an hour during the night, or had a long sleep the day before he can say

[מ"ב שם]

שבועות בהלכה

Meaty Meals and Cheesecake

Why can't I have cheesecake as a desert for my meaty meal? How long do I need to wait?

Introduction:

One of the first things people think about when they hear the word שבועות is cheesecake! However, we need to be careful. After our meaty סעודה יום טוב, we all need to wait before having the cheesecake; some wait for six hours, some three, and others only one (!). In this שיעור we are going to clarify the הלכה of waiting between milk and meat. Why do you need to wait? Is this a דאורייתא or law? How long do we need to wait?

The Fundamentals

It all begins in the תורה...

מקור

ספר שמות פרק כג פסוק יט

לא תבשל גדי בחלב אמו.

Vocab Words

גדי

A young lamb

This איסור is repeated in שמות לד:כו and again in דברים יד:כא. Why is it repeated three times?

מקור

מסכת חולין דף קטו ע"ב

תנא לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים: אחד לאיסור אכילה, ואחד לאיסור הנאה, ואחד לאיסור בשול.

Vocab Words

הנאה

Benefit

By repeating the איסור of milk and meat three times we learn that:

- 1) It is אסור to **eat** בשר וחלב
- 2) It is אסור to **cook** בשר וחלב
- 3) It is אסור to **benefit** from בשר וחלב.

Ok, this is all very nice, but if the תורה wanted to tell me that you can't eat בשר וחלב, or have benefit from it, why not just write that? Why express it in terms of cooking all three times?

מקור

טור יורה דעה סימן פז

והוציא איסור אכילה בלשון בישול לומר שאינו אסור מן התורה אלא דרך בישול, אבל מדרבנן אסור בכל ענין.

Vocab Words

והוציא
דרך בישול
בכל ענין

It expressed
If cooked in a
regular manner
In any way

There is only an איסור to eat or to benefit from בשר וחלב if they **were cooked together**, this is why it writes all the אסורים in terms of cooking. Any other form of mixture of milk and meat, like a cold meat and cheese sandwich, is only אסור מדרבנן. But the פסוק only talks about young goats, is this the only type of meat that is אסור to have with milk?

מקור

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה ג-ד

אין אסור מן התורה אלא בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה... בשר חיה ועוף, בין בחלב חיה בין בחלב בהמה אינו אסור באכילה מן התורה, לפיכך מתר לבשלו ומתר בהניה. ואסור באכילה מדברי סופרים כדי שלא יפגעו העם ויבואו לידי אסור בשר בחלב של תורה.

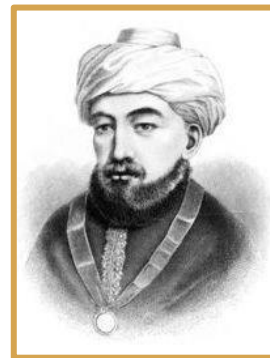
Vocab Words

בהמה טהורה	A domesticated kosher animal
חיה	A wild animal
עוף	A bird
כדי שלא יפגעו העם	So that people do not become negligent

חכמינו

רמב"ם

- Early ראשון, lived from 1135-1204
- Wrote two main works: מורה נבוכים on philosophy and הלכה on משנה תורה
- Widely regarded as one of the greatest of all ראשונים
- Worked as the chief doctor for the Sultan of Egypt.

Note: Though this picture is commonly thought to be the רמב"ם, it is almost definitely not actually him.

There is only an איסור מן התורה when:

- 1) The **meat is from a domesticated kosher animal** (נדי being an example, this includes cows, goats and sheep)
- 2) **The milk is from a domesticated kosher animal.**

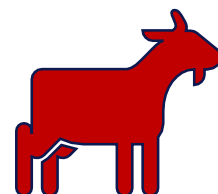
Meat of a חיה, such as deer, and an עוף, such as chicken, is not אסור מדאורייתא if it is cooked in milk. However, חז"ל were worried that if they allowed this to be eaten it would lead to people mixing the types of meat and milk that *are* אסור מן התורה, so they made it אסור מדרבנן.

Quick Quiz

Is the following אסור מדרבנן, אסור מן התורה, or מותר? Why?

- I boiled my steak in cow's milk
- I added some butter to my chicken soup
- A cheese and beef salami sandwich
- Putting soya milk in my cholent.

Mind the Gap

Now that we understand the איסור of בשר וחלב a bit better, we are ready to learn about the gap we leave between eating meat and milk. This gap is another גזירה דרבנן to stop people eating milk and meat together.

מקור

מסכת חולין דף קה ע"א

אמר רב חסדא: "אכל בשר אסור לאכול גבינה, גבינה מותר לאכול בשר".

Vocab Words

גבינה | Cheese

One cannot eat cheese after meat, but one can eat meat after cheese. Why?

מקור

רש"י שם

משום דבשר מוציא שומן והוא נדבק בפה ומאריך בטעמו.

Vocab Words

מוציא שומן	It excretes fats
נדבק בפה	Stuck in the mouth
מאריך טעמו	Prolongs its [the meat] taste

According to רש"י when a person eats meat there is fatty residue left in his mouth and throat and one can still taste the meat for a while. (And of course, if there is meat actually between one's teeth then one needs to be concerned for the taste of the meat from those pieces.)

מקור

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה כח

מפני הבשר של בין השנים שאינו סר בקינוח.

Vocab Words

שאנו סר בקינוח	That is not removed with cleaning
----------------	-----------------------------------

The רמב"ם learns that the issue is meat getting stuck between one's teeth which will not be removed easily with simply cleaning one's mouth. It needs time to soften and be digested within the mouth.

Is there a נפקא מינה להלכה, a practical difference, between these opinions?

מקור

טור יורה דעה סימן פט

[לשיטת רש"י] אפילו אם שהה כשיעור, אם יש בשר בין השיניים צריך להסירו, ובתוך הזמן אפילו אין בשר בין השיניים אסור לפי שהבשר מוציא שומן ומושך טעם עד זמן ארוך. ולפי זה הטעם אם לא אכלו אלא שלעסו לתינוק אין צריך להמתין דכיון שלא אכלו אינו מוציא טעם. והרמב"ם נתן טעם לשהייה משום בשר שבין השיניים, ולפי דבריו לאחר ששהה כשיעור מותר אפילו נשאר בשר בין השיניים והלועס לתינוק צריך להמתין.

Vocab Words

שהה כשיעור	He waited the appropriate time
צריך להסירו	Need to remove it
עד זמן ארוך	For a long time
שלעסו לתינוק	He chewed it for a baby
אין צריך להמתין	Do not need to wait
לשהייה	For the wait
נשאר בשר בין השיניים	Meat is left between the teeth

According to רש"י, we are concerned about the taste of the meat remaining in one's mouth. **Therefore, one needs to be careful to wait the required amount of time for the fatty residues to leave his mouth, and also to ensure there is no actual meat in his teeth which would release these residues, even after waiting the required time.** However, if you didn't actually eat the meat and just chewed it for a baby, it doesn't release its flavour so strongly and there is no need to wait at all.

According to the רמב"ם we are concerned that meat will remain in your teeth if you haven't waited the required amount of time. **Therefore, even if you have just chewed meat for a child you need to wait since meat will have been stuck between your teeth,** but once you have waited the required amount of time we aren't concerned even if there is meat between your teeth since it has been digested in your mouth.

מקור

שו"ע יורה דעה סימן פט סעיף א

אכל בשר אפילו של חיה ועוף לא יאכל גבינה אחריו עד
שישהה... ואפילו אם שהה כשיעור אם יש בשר בין
השיניים צריך להסירו והלועס לתינוק צריך להמתין.

Vocab Words

להסירו | To remove it

We are מחמיר, stringent, for both opinions and therefore even if one never swallowed meat but only chewed it, he would need to wait like the רמב"ם. And if he finds meat in his teeth after waiting, he must take it out like רש"י.

How Long Must I Wait?

So now that I've eaten my steak. How long do I need to wait before eating milky foods?

מקור

חולין דף קה ע"א

אמר מר עוקבא: "אנא להא מלתא חלא בר חמרא לגבי
אבא, דאילו אבא כי הוה אכיל בשרא האידנא לא הוה אכל
גבינה עד למחר עד השתא, ואילו אנא בהא סעודתא הוא
דלא אכילנא, לסעודתא אחריתא אכילנא".

Vocab Words

אנא להא מלתא	I am, regarding this matter
חלא בר חמרא לגבי אבא	Like vinegar the son of wine compared to my father
האידנא	Now
עד השתא	The same time
בהא סעודתא	In this meal
סעודתא אחריתא	A later meal

מר עוקבא considered himself like vinegar (i.e. lower quality) in comparison to his father who was like wine. His father would wait an entire day after eating meat before he ate milk. מר סעודה to סעודה however would wait from סעודתא אחריתא.

Since מר עוקבא compared himself to vinegar for waiting from סעודה to סעודתא אחריתא, **it teaches us that this time is the minimum amount required to wait.**

So, how long is that?

מקור

תוספות ד"ה לסעודתא

לאו בסעודתא שרגילין לעשות אחת שחרית ואחת ערבית,
אלא אפילו לאלתר אם סילק השולחן ובירך מותר...

Vocab Words

שרגילין לעשות

That they are used
to doing

לאלתר

Immediately

סילק השולחן

Removed the table

תוספות brings an understanding that סעודה לסעודה is literal. As soon as one has finished his meal, cleared the table, and said ברכת המזון, he can have a milky meal. However, take a look at the רמב"ם:

מקור

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה כח

מי שְאָכַל בָּשָׂר בְּתַחֲלָה בֵּין בָּשָׂר בְּהֶמָּה בֵּין בָּשָׂר עוֹף לֹא יֵאָכֵל אַחֲרָיו
חֶלֶב עַד שְׂיִהְיֶה בִּיבִיָּהּ כְּדִי שְׁעוֹר סְעֵדָה אַחֲרֵת וְהוּא כְּמוֹ שֵׁשׁ שָׁעוֹת.

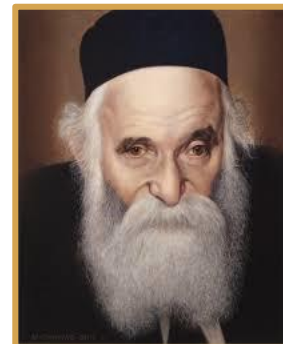

The רמב"ם learns that you need to wait the **normal amount of time** between 2 סעודות, this he says is 6 hours. Famously, ר' אהרן קוטלר, the ראש ישיבה of Lakewood, would allow the ישיבה to wait 5 hours and 45 minutes between meat and milk meals. He proved this from the רמב"ם who says "והוא כמו שש שעות", it is approximately 6 hours.

חכמינו

רב אהרן קוטלר

- Lived from 1891-1962
- Escaped from Vilna during the Shoah to the USA
- Founded בית מדרש גבוה in Lakewood (BMG) which starting with only 15 בורחים
- Nowadays BMG has over 10,000 תלמידים, and the town of Lakewood has over 100 ישיבות.

So, who do we hold like?

מקור

שו"ע יורה דעה סימן פט סעיף א

אכל בשר אפילו של חיה ועוף לא יאכל גבינה אחריו עד שישה שש שעות.

The שו"ע follows the opinion of the רמב"ם. But when do the 6 hours start, from when I finished eating meat, or when I finished my meal?

מקור

ערוך השלחן סימן פט אות ד

ודע, שההמתנה שש שעות הוא **מסוף הסעודה** של בשר עד **תחלת הסעודה** של חלב, ואף אם בעת התחלת הסעודה לא יאכל חלב, או שבסוף סעודת הבשר לא אכל בשר, **מפני שבגמרא הקפידו מסעודה לסעודה**.

Vocab Words

ודע
שההמתנה
הקפידו

And know
The wait
They were
particular

The *Steipler* emphasised that the time between *one סעודה* and *another סעודה* is the amount you need between milk and meat. Therefore, the ערוך השלחן held that the 6 hours waiting period begins once the **meal** has finished, and finishes at the start of the next meal; and not once one finished eating the actual meat. But there are those who argue...

מקור

קהילות יעקב בארצות רבינו עמוד רכז

אני נוהג כמנהג העולם **להחשיב את השש שעות לאחר אכילת בשר** ולא מגמר ברכת המזון.

Vocab Words

להחשיב

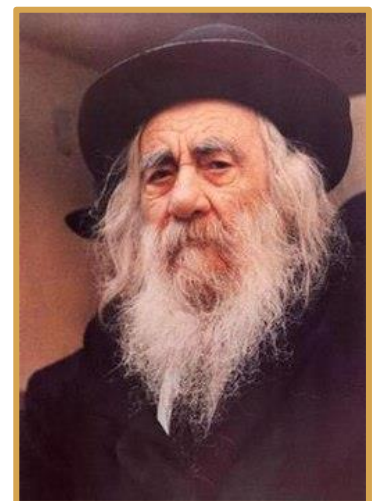
To calculate

The "Steipler" disagrees and explains that the general מנהג is to start waiting from the time one finished eating the actual meat, and not when one finished the סעודה.

חכמינו

The "Steipler"

- רב יעקב ישראל קניבסקי
- Lived 1899-1985 in Europe and ישראל
- Is also known as the Steipler or the Steipler Gaon (genius) since his family moved to Hornostaypil in Ukraine when Rav Yaakov was still young
- He was conscribed to the Russian army yet managed remarkably to stay religious
- Famous for his commentary on ש"ס called the קהלת יעקב, and for his incredible letters of advice to hundreds of people
- He is the father of Rav Chaim Kanievsky Shlita.

So, the רמ"א holds like the רמב"ם שו"ע. What does the רמ"א hold?

מקור

רמ"א שם

והמנהג הפשוט במדינות אלו להמתין אחר אכילת הבשר **שעה אחת** ואוכלין אחר כך גבינה.

Vocab Words

והמנהג הפשוט

The widespread
custom

Although not exactly like תוספות, or the רמב"ם, the גר"א explains that the רמ"א bases his opinion on the ז"ה that states that one who eats milk within an hour of meat, will have a goat floating over his head for 40 days, which is a very bad sign! Many Dutch communities in fact follow this רמ"א.

A Story Is Told...

There was a group of תלמידים who visited Rav Chaim Kanievsky Shlita for a ברכה. As they walked past him for his ברכה, he whispered something to one of them. Once they left, they urged the בחור to share what the גדול הדור whispered in his ear. "I have no idea how he knew this, but he told me to be more careful about eating milk and meat. I love chocolate, and even after the meaty lunch in ישיבה, I can't resist it." When they asked Rav Chaim how he knew the בחור was struggling, he replied that he could see the goat floating over his head!

We have now seen where waiting six hours and waiting one hour originate, but where does 3 hours come from?

מקור

קונטרס איסור והיתר לרבינו ירוחם סימן לט

אכל בשר אסור לאכול גבינה עד סעודה אחרת...וכן נהג מר עוקבא...
והוא ג' שעות.

The general Yekish מנהג found in England to wait 3 hours is based on this רבינו ירוחם who understands that the gap between meals is actually 3 hours. (Perhaps this is because in Europe there isn't much more than 3 hours from sunrise to sunset in the winter!)

(There are another set of הלכות regarding eating meat straight after milk and hard cheese, but we don't have time to explore that now.)

Summary Quiz

1. How many times does the תורה say not to cook milk and meat together? Why? Why is it written as cooking all three times?
2. What is רש"י's explanation of why you must wait after eating meat? What about the רמב"ם?
3. What are the practical differences between these two opinions? Who do we pasken like?
4. How long did מר עוקבא wait after eating meat? How does תוספות understand this? How does the רמב"ם understand this?
5. What will appear over your head according to the ז"ה if you eat milk within an hour of eating meat?

שבועות בהלכה

Flowers in Shul, Wonderful or אסור?

Why do we decorate our Shuls on שבועות
and is it the right thing to do?

Introduction:

Apart from cheesecake, שבועות is also famous for its flowers. Many Shuls around the world spend hours decorating their entire הכנסת בית. There are many קהילות however that will absolutely not allow flowers in their Shul and any attempt to decorate the Shul would be met with fierce rebuke.

What exactly is this מחלוקת? What could possibly be wrong with flowers? In this שיעור, we will analyse this age old מחלוקת.

מנהג The

The first question we need to ask is why we would decorate our shuls on שבועות?

There are many reasons brought down to explain this מנהג:

מקור

רמ"א או"ח סימן תצד סעיף ג

נוהגין לשטוח עשבים בשבועות בבית הכנסת והבתים
זכר לשמחת מתן תורה.

Vocab Words

נוהגין

There is a custom
(מנהג)

לשטוח עשבים

To lay grass

The רמ"א explains that there is a מנהג to lay grass in Shuls and at home to remember the joy we experienced at מתן תורה.

But what has grass got to do with מתן תורה?

מקור

לבוש החור סימן תצד אות א

שהיו עשבים סביב הר סיני, שנאמר: "גם הצאן והבקר
אל ירעו".

Vocab Words

סביב

Around

אל ירעו

Shall not graze

The לבוש explains that although הר סיני is in the desert, a miracle took place and הר סיני grew grass. He proves this from the fact that Hashem instructed the בני ישראל not to allow their sheep and cattle to graze on the mountain - clearly there was grass on it! But why flowers and trees?

מקור

מגן אברהם סימן תצד אות ד

נוהגין להעמיד אילנות בבית הכנסת ובבתים, ונראה לי
הטעם שיזכירו שבעצרת נידונין על פירות האילן
ויתפללו עליהם.

Vocab Words

להעמיד אילנות
שיזכרו שבעצרת

To erect trees
That they will
remember that on
שבועות

נידונין

We are judged

The מגן אברהם gives a different reason. The משנה at the start of השנה explains that on שבועות we are judged regarding fruit trees. It is a time for us daven for our fruit and plants and we therefore decorate our Shuls to remind us to daven for our trees.

The Problem

It sounds like a beautiful מנהג! Why would anyone disapprove?

מקור

משנה ברורה שם

הגר"א ביטל מנהג זה משום שעכשיו הוא חק העמים להעמיד אילנות בחג שלהם.

Vocab Words

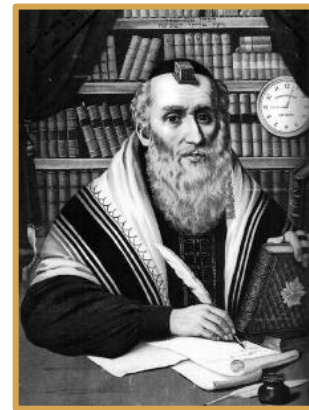
שעכשיו	That now
חק העמים	A law of the nations
בחג שלהם	On their festival

The גר"א stopped this מנהג because the tree has become a symbol of a certain non-Jewish holiday. He understood that having a tree in shul would be an issue of "ובחוקותיהם לא תלכו", in their ways you shall not go.

חכמינו

גר"א

- The Gaon of Vilna - ר' אליהו בן שלמה זלמן
- Lived 1720-1797 in Vilna, Lithuania
- He was called גאון, which means genius, due to his supernatural intelligence
- Has written comments on all areas of תורה, from קבלה to תורה שבכתב
- Was known as the leader of the מתנגדים, and was a staunch opponent of חסידות.

However, as we saw above, it would seem that רמ"א was not so concerned with this issue and promoted the מנהג.

To better understand this מחלוקת, we need to learn more about the issue of "ובחוקותיהם לא תלכו".

בחקתיהם לא תלכו

מקור

ויקרא פרק יח פסוק ג

במעשה ארץ-מצרים אשר ישבתם-בה לא תעשו,
ובמעשה ארץ-כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא
תעשו ובחקותיהם לא תלכו.

Vocab Words

ישבתם בה	That you dwelt there
מביא אתכם שמה	Bringing you there
ובחקותיהם לא תלכו	And in their laws you shall not go

מקור

רש"י ד"ה ובחוקותיהם

ובחקתיהם...אלו נימוסות שלקן — דברים החקיקין
להם — בגון טרטיאות ואצטדיות, רבי מאיר אומר, אלו
דרכי האמורי ששמו חכמים.

Vocab Words

נימוסות שלהן	Their social customs
טרטיאות ואצטדיות	Going to theatres And to stadiums
דרכי אמורי	Ways of the Amorites

Key Concept

דרכי אמורי

- This includes certain acts of the nation of אמורי.
- Examples include wearing talisman, chanting spells, and other acts of sorcery.
- The אמורי famously forbade using chickens for נפירות on כפור as he thought this was דרכי אמורי.

We find that תלכו includes a range of different types of activities from acts of leisure to acts of sorcery.

But this is all a bit vague. Are there any clear definitions of what is considered בחקתיהם? לא תלכו?

שיטת המהרי"ק

The מהרי"ק was asked if there is any problem for a Jewish doctor to wear a קפ"א (a cape). A קפ"א was the uniform of doctors, allowing the public to recognise that the individual is medically trained. It was also a sign of honour and prestige.

Within תשובה he discusses the איסור of תלכו and identifies that there are two different types of acts that fall into the איסור of תלכו.

1) A "חק"

מקור

תשובת מהרי"ק כלל פח

הוא הדבר אשר אין טעמו נגלה. כדמשמע לשון חק וכפרש"י בפירוש חומש בפרשת קדושים, וזה לשונו: "חקים אלו גזרות המלך שאין להם טעם לדבר".

Vocab Words

טעמו נגלה	Its reason is revealed
כדמשמע	As is implied
גזרות המלך	The decrees of the king

The word "חק" means a statute - like a king's decree. It refers to laws that have no logical reason behind them and are only enforceable because the king instructed people to follow them.

חוקת הגוי therefore refers to laws of the nations **that have no logical purpose behind them.**

2) Immorality

מקור

שם

הוא הדבר אשר שייך בו נדנוד פריצת גדר הצניעות והענוה.

Vocab Words

נדנוד פריצת גדר	Any indication of a breach of the boundary
הצניעות והענוה	Of modesty and humility

Any act that is rooted in immoral behaviour is also included in תלכו. This includes dress, speech and even dance moves!

But, he concludes that there is a really important תנאי, a condition, for all these acts to be forbidden due to תלכו (there may be other problems involved obviously):

מקור

שם

אלא דווקא כשהוא עושה כדי להדמות אליהם ולא לתועלת ידועה.

Vocab Words

כדי להדמות אליהם תועלת ידועה	To resemble them A known purpose
---------------------------------	-------------------------------------

He explains that all these acts are only forbidden if the person performing them **is doing so to resemble the non-Jews**. If there is any other reason why the person is doing that act, there is no איסור.

He therefore held that a doctor could wear a קפ"א because:

a) **There is logic** behind a doctor having a uniform, it is not a "חק"

b) **There is no link to any immorality**

c) And even if one of these reasons was true, the doctor is still only wearing the cape to identify himself as a doctor and **not to resemble the גוים**. (Of course, there may be other issues if it would be linked to immorality!)

שיטת הר"ן

The ר"ן is found in the context of burning all the king's possessions once he dies. We burn them as a sign of כבוד to indicate that no one else is suited to use the king's possessions.

מקור

מסכת עבודה זרה דף יא

תניא: שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי.

Vocab Words

שורפין	We burn
--------	---------

Although the Amorites would also burn the king's possessions, the ברייתא teaches us that there is no problem in burning a Jewish king's possession

The ר"ן explains why:

מקור

ר"ן שם

אינה מדרכי האמורי... לפי שלא אסרה תורה אלא חוקות של עבודת כוכבים. אלו דברים של הבל ובטלה וכולן יש בהם צורך עבודת כוכבים. אבל דברים של טעם שרו, ובשריפה על המלכים טעמא איכא לשרוף לכבודן כלי תשמישן לומר שאין אדם אחר עשוי להשתמש במה שנשתמש בו הוא.

Vocab Words

חוקות של עבודת כוכבים הבל ובטלה	Practises needed to serve other gods Worthless and Useless
דברים של טעם	Things with a reason
שרו	Are allowed
כלי תשמישן	The utensils he used

He explains that there is no issue of **לא תלכו** to burn a king's possessions as the **איסור** is only relevant if it is **rooted in the service of עבודה זרה**. Although the Amorites would also burn the king's possessions, they would not do so for religious reasons, therefore, it is not included in the **איסור** of **לא תלכו**. Unlike the מהרי"ק who said the **איסור** refers to things with no reason, or for immoral reasons; the ר"ן learns that the **איסור** only talks about things related to serving **עבודה זרה**.

Challenge:

Can you think of a **מינה**, a practical difference, between **שיטת מהרי"ק** and **שיטת הר"ן**?

So, what does the רמ"א hold? With regards to the **איסור** of **לא תלכו**, he comments:

מקור

יורה דעה סימן קעח סעיף א

וכל זה אינו אסור אלא בדבר שנהגו בו העובדי כוכבים **לשום פריצות...או בדבר שנהגו למנהג ולחוק ואין טעם בדבר... ושיש בו שמץ עבודת כוכבים מאבותיהם**. אבל **דבר שנהגו לתועלת**, כגון שדרך שכל מי שהוא רופא מומחה יש לו מלבוש מיוחד שניכר בו שהוא רופא אומן, מותר ללבושו. וכן שעושים משום כבוד או טעם אחר, מותר. לכן אמרו שורפין על המלכים ואין בו משום דרכי האמורי.

Vocab Words

שמץ	A trace
רופא מומחה	A specialised doctor
מלבוש מיוחד	A special dress (uniform)
שניכר בו שהוא רופא אומן	That makes him recognisable as a qualified doctor

The רמ"א holds like **both the מהרי"ק and the ר"ן**. Therefore, he limits חוקת הגוי to acts that either:

- Have no logical reasoning (like the מהרי"ק)
- Have any link with פריצות (like the מהרי"ק)
- Have any link with ע"ז (like the ר"ן)

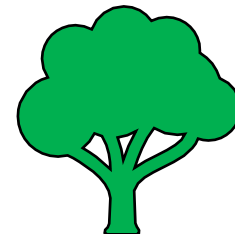
He also holds of the מהרי"ק's תנאי that it is **only אסור if the acts are done to resemble the גוים**, if there is any **תועלת**, valuable reason, behind why one does them, there is no **איסור**.

Remember this רמ"א?

מקור

רמ"א או"ח סימן תצד סעיף ג

נוהגין לשטוח עשבים בשבועות בבית הכנסת והבתים **זכר לשמחת מתן תורה**.

Even though erecting plants and trees in a place of worship may be an act of serving **עבודה זרה** nowadays, since we have a valid reason to do it on **שבועות** there is no **איסור**. He therefore supports the **מנהג**.

שיטת הגר"א (י"ד סימן קעח ס"ק ז)

So why did the גר"א cancel this מנהג? He rejects both the מהרי"ק and the ר"ן due to the following discussion in מסכת סנהדרין:

The משנה brings a מחלוקת between רבנן and ר' יהודה about how ב"ד would behead someone who was חייב הרג. The רבנן held that the perpetrator would have his head beheaded by sword, as the nations of the world do. ר' יהודה argues that this is not acceptable and he therefore held that one is killed by a guillotine.

Key Concept

הרג-Beheading

- הרג is one of the 4 מיתות ב"ד that ב"ד would use to execute a person.
- These punishments only apply if the person knew what he was doing is an עבירה that would be punished with death, was warned by two witnesses, and did it anyway. There are also many other conditions needed to kill someone.
- The 4 מיתות ב"ד include: 1) סקילה - stoning, 2) שריפה - burning, 3) הרג - beheading, 4) חנק - strangulation.
- הרג was administered to people guilty of murder and עיר הנדחת - a city where the majority of the population worships ע"ז.
- The משנה in מכות teaches us that any ב"ד that killed one person in 7 years, or some say 70 years, would be considered a blood thirsty ב"ד.

Regarding this מחלוקת, the גמרא says:

מקור

סנהדרין דף נב ע"ב

תניא: אמר להן רבי יהודה לחכמים אף אני יודע שמיתה מנוולת היא, אבל מה אעשה שהרי אמרה תורה "ובחקותיהם לא תלכו!" ורבנן, כיון דכתיב סייף באורייתא לא מינייהו קא גמרינן.

Vocab Words

אף אני יודע	I also know
שמיתה מנוולת היא	It is a disgraceful death
דכתיב סייף באורייתא	That it is written "sword" in the Torah
לא מינייהו קא גמרינן	We are not learning it from them

הגמרא holds that despite the תורה saying to kill someone with a sword, since it had become the practise of the non-Jews to kill with a sword, we have to resort to a guillotine, which is a more disgraceful death. The רבנן held that since the תורה wrote that we should behead with a sword, there is no problem of לא תלכו.

The גר"א points out that it is implied here that if the תורה never instructed us to do so, it would have been an issue of לא תלכו...

- Is this a "חוק" that has no reason behind it? No.
- Is this linked with an act of פריצות? No.
- Is there any link to עבודה זרה? No.

- Are the Jews beheading to resemble the nations of the world? No.

Therefore, argues the גר"א, there is no reason why סייף would have been a problem of בחוקתיהם לא תלכו according to the מהרי"ק and the ר"ן. Yet we see from the גמרא that there is a problem.

He therefore rejects the opinions of the מהרי"ק and the ר"ן. Instead, he follows תוספות....

מקור

תוספות ד"ה כיוון

דאי הוי חוקה לעבודת כוכבים אפילו הוה כתוב באורייתא לא הוה מהני. אבל הכא איירי בחוק העובדי כוכבים שלא לשם עבודת כוכבים, דומיא דסייף דכיון דכתיב באורייתא לא מינייהו גמרינן ושרי.

Vocab Words

דאי הוה חוקה
לעבודת כוכבים

If it would have
been a law of

באורייתא
לא הוה מהני

עבודה זרה
תורה
It would not have
been allowed

הכא איירי

Here we are
dealing with

דומיא

Such as

בחוקותיהם לא תלכו holds that there are two types of תוספות:

- 1) **If an act has any link to ע"ז**, even if the תורה instructed to perform that act, it would be forbidden.
- 2) **If an act has no link to ע"ז**, it is only permitted if the תורה specifies that we can do it.

It comes out according to the גר"א, that any act that has no link to our religion, if it is sourced from the non-Jews would be forbidden. If you recall:

מקור

משנה ברורה תצד

הגר"א ביטל מנהג זה, משום שעבשיו הוא חק העמים להעמיד אילנות בחג שלהם.

He cancelled the מנהג of placing plants and trees in shul over שבועות, because it has been adopted by other religions. Furthermore, even if there was a פסוק that instructed us to place trees in shul, the גר"א would maintain that it would be אסור due to תלכו לא תלכו.

Summary Quiz

1. Who promotes the מנהג of decorating Shuls on שבועות?
2. Why do we have grass in Shul on שבועות? What about trees?
3. Who opposes the מנהג? Why?
4. What is the מהרי"ק's understanding of תלכו לא תלכו? Does he allow doctors to wear capes?
5. What about the ר"ן?
6. Who does the רמ"א pasken like? How does this affect decorating Shuls on שבועות?
7. Why does the גר"א disagree with these two opinions? What does he hold?
8. How does this affect the גר"א's opinion about decorating Shuls on שבועות?

עניני שבועות

INTRODUCTION

In these שיעורים we take a deeper look into the מנהגים and ideas of שבועות itself. Once again, as you work through the booklet the שיעורים become more challenging! We hope you enjoy...

CONTENTS

Why the Cheesecake?	32
Who Knows Ten?	38
מהר"ל על מתן תורה	44

עניני שבועות

Why the Cheesecake?

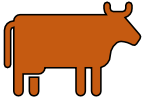

Why do we eat
milky foods on שבועות?

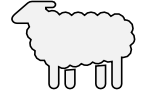

Introduction:

We all love eating milky food on שבועות! But why do we do it? Where does the מנהג originate from? There are loads of different reasons given, but let's focus on a few of them...

Meat's Too Complicated!

The first reason for the מנהג, and perhaps the most famous, is brought down in the משנה ברורה. Have a look at the רש"י below first...

מקור

רש"י על שמות כ"ד:י"ב

כָּל נֶשֶׁשׁ מֵאוֹת וְשִׁלֵּשׁ עֶשְׂרֵה מִצְוֹת בְּכָל עֶשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת הֵן, וְרַבְּנֵינוּ סְעִדָּה פָּרַשׁ בְּאַזְהָרוֹת שִׁסְדָּה לְכָל דְּבוּר וְדְבוּר מִצְוֹת הַתְּלוּיֹת בּוֹ.

Vocab Words

באזהרות	A type of poem
שיסד	He composed
התלויות	That relate

חכמינו

רב סעדיה גאון

- Was born in 882 in Egypt and went on to become one of the most famous גאונים.
- Before he reached the age of 20, he wrote האגרון, the first Hebrew dictionary.
- He fought vehemently against the Karaites who didn't believe in תורה שבעל פה.
- Most of his works have been lost over time, but his best-known work, אמונות ודעות, which was the first known systematic work of Jewish philosophy, is still studied to this day.

רב סעדיה גאון writes that what makes the עשרת הדברות special is that they include within them all the other מצוות. Now take a look at the משנה ברורה.

מקור

משנה ברורה או"ח תצד יב:

ואני שמעתי עוד בשם גדול אחד שאמר טעם נכון לזה, כי בעת שעמדו על הר סיני וקבלו התורה [כי בעשרת הדברות נתגלה להם על ידי זה כל חלקי התורה כמו שכתב רב סעדיה גאון שבעשרת הדברות כלולה כל התורה] וירדו מן ההר לביתם, לא מצאו מה לאכול תיכף כי אם מאכלי חלב, כי לבשר צריך הכנה רבה לשחוט בסכין בדוק כאשר צוה ה', ולנקר חוטי החלב והדם, ולהדיח ולמלוח, ולבשל בכלים חדשים כי הכלים שהיו להם מקודם... נאסרו להם, אם כן בחרו להם לפי שעה מאכלי חלב ואנו עושין זכר לזה.

Vocab Words

נתגלה	They were revealed
כלולה	Includes
תיכף	Immediately
הכנה	Preparation
בדוק	Checked
ולנקר חוטי החלב	And to take out the strings of forbidden fat
ולהדיח	And to wash
ולמלוח	And to salt
לפי שעה	Temporarily

So, the משנה ברורה explains that in fact there is nothing too special with milk, **it was a last resort!** At הר סיני we were given all the הלכות of כשרות. All the כלים which בני ישראל had until then were no longer useable. All the new הלכות were complicated and would take time to sort out. Hence, the only option was to have some milky food. We have milk to remember that!

Bonus:

Have a look at the גמרא below regarding on which day the תורה was given. Can you think of how this knowledge may enhance our understanding of the משנה ברורה?

שבת פ"א: ודכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל.

The Milk's Alive!

A very interesting reason is brought down by Rav Moshe Shternbuch in his Sefer מועדים וזמנים.

Have a look at the גמרא below which questions why drinking milk is permitted at all...

מקור

בכורות ו:

הואיל וליכא מידי דאתי מחי ושרייה רחמנא, והאי חלב כי אבר מן החי הוא ושרי?

Vocab Words

מחי	From a live animal
ושרייה	And Hashem permitted
רחמנא	

So, the גמרא explains that if we don't have a special פסוק to teach us milk is אסור, it would be considered מותר, מחי.

Key idea

אבר מן החי

- אבר מן החי is one of the שבע מצות בני נוח, which non-Jews are also commanded to keep.
- It refers to the איסור of eating a limb taken directly from a live animal.
- This applies when the limb was cut from the animal while it was still alive, and one eats a כזית from the limb.

Now take a look at one of the גמרא's sources for milk being permitted.

מקור

בכורות ו:

ואיבעית אימא מהכא (שמות ג, ח) "ארץ זבת חלב ודבש". ואי לא דשרי, משתבח לן (ארץ ישראל) קרא במידי דלא חזי?

Vocab Words

משתבח לן במידי	Praise About something
דלא חזי	That isn't allowed

מקור

מועדים וזמנים חלק ח שיט

ויש לומר שלפני מתן תורה באמת היה אסור החלב משום אבר מן החי, ורק במתן תורה הוא דהותר להם החלב. **אם כן חביבה להם אכילת חלב, ולכן נוהגין לאכול מאכלי חלב.**

Vocab Words

חביבה | Beloved

Reb Moshe Shternbuch suggests that since the גמרא of the היתר is based on a פסוק in the תורה, this only took affect post תורה! **Before that milk was actually considered אבר מן החי** Once milk became מותר, בני ישראל were so excited to eat milky food they had milky meals. We eat milky foods to commemorate that.

It's All About the Bread

Take a look at the reason brought in the רמ"א...

מקור

רמ"א או"ח תצד ג

וְנִלְלֵה הַטַּעַם שֶׁהוּא כְּמוֹ הַשֵּׁנִי תַבְשִׁילִין שְׁלֹקָהִים בְּלִיל פֶּסַח, זָכָר לַפֶּסַח וְזָכָר לַחֲגִיגָה, כִּן אוֹכְלִים מֵאֲכָל חֶלֶב וְאַחֵר כֶּךָּ מֵאֲכָל בֶּשָׂר, וְצָרִיכִין לְהִבְיָא עִמָּהֶם ב' לֶחֶם עַל הַשְּׁלָחַן שֶׁהוּא בְּמָקוֹם הַמְּזֻבָּח, וְיֵשׁ בָּזֶה זְכָרוֹן לְב' הַלֶּחֶם שֶׁהֵיוּ מְקַרְבִּין בְּיוֹם הַבְּנוּיִם.

Vocab Words

ונ"ל - ונראה לי תבשילין	It appears to me Cooked foods
חגיגה ביום הביכורים	קרבת A Shevuos

Key idea

שתי הלחם

- The שתי הלחם were two wheat loaves that were brought as a communal offering on שבועות.
- It was made from wheat taken from the new crop and was brought together with a whole bunch of other קרבנות.
- Before they were eaten, they were waved by the כהנים, a process called תנופה.
- The ספר החינוך tells us that the reason we bring up this קרבן is to give us an opportunity to realize that all our sustenance is from ה', and that we hope ה' blesses us by providing us with sustenance in the future.

So, the whole purpose of having milky foods is really just a means of forcing us to have two meals, and hence have a minimum of two loaves of bread to commemorate the שתי הלחם. Did you know that you can't use the same loaf of bread for your meat and milk meal? Have a look at the הלכה in the שולחן ערוך below:

מקור

שולחן ערוך יו"ד פד ד

מי שאכל גבינה ורוצה לאכול בשר, צריך לבער מעל השלחן שיורי פת שאכלו עם הגבינה.

Vocab Words

לבער שיורי פת	To remove Leftover bread
------------------	--------------------------------

This is because the bread may have come in contact with the milk whilst you were eating it.

מלאכים The Battle With The

Take a look at the מדרש below which brings down the מחלוקת between ה' and the מלאכים when it came to giving the תורה to ישראל בני ישראל. Here is a small part of the conversation....

מקור

מדרש תהילים ח:ג

והלא אתם כשירדתם אצל אברהם אכלתם בשר בחלב שנאמר: "ויקח חמאה וחלב ובן הבקר" ותינוק שלהם כשהוא בא מבית רבו ואמו נותנת לו פת ובשר וגבינה, והוא אומר לה: "היום למדני רבי לא תבשל גדי בחלב אמו!" לא מצאו לו מענה. באותה שעה אמר הקב"ה למשה 'כתב לך את הדברים האלה'.

Vocab Words

חמאה	Butter
בן בקר	A young cow
תינוק	A young child
לא מצאו לו	The מלאכים didn't have
מענה	An answer

The מלאכים ate meat and milk when they visited the house of אברהם. However, even a young Jewish child knows that you can't eat milk and meat together. Therefore, the Jewish people "won" the battle with the מלאכים and received the תורה.

מקור

בית הלוי פרשת יתרו

הרי דבוריזות זו שזהירים מתערובת של בשר בחלב זכו לקבל התורה. ומכאן יצא המנהג לאכול חלב כדי להראות הזריזות וההרחקה שבין אכילה זו לאכילת הבשר, ולא כמו שעשו המלאכים שאכלו תיכף זה אחר זה.

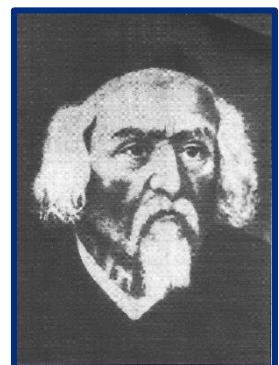
Vocab Words

זריזות	Enthusiasm
זהירים	Careful
מתערובת	From a mixture
וההרחקה	And the separation
תיכף	Immediately

חכמינו

רב יוסף דוב סולובייצ'יק

- Born in 1820 in Minsk, he was the great grandson of Reb Chaim Volozhin.
- He quickly became known for his great genius and kindness of heart.
- In 1854, he was invited to be co-ראש ישיבה of the Volozhin ישיבה together with the Netziv.
- Over his lifetime he produced numerous published works which were all printed under the title "בית הלוי".

The בית הלוי says that we remember the reason for us "beating" the מלאכים by eating a milk meal and a meat meal and ensuring we are careful about the הלכות in between.

קידוש! A Massive

Take a look below for perhaps the most original of the reasons given for the מנהג.

מקור

שו"ת שם משמעון א"י

דכיון דלכולי עלמא בשבת נתנה תורה, אם כן היו צריכים לעשות קידושא רבא של יום השבת על היין, אבל מאחר שיצאו אז מגדר נכרי ונכנסו לכלל ישראל, אם כן היו על היינות שלהם דין נכרי, ולא היה ראוי לקדש עליו, ואם כן היו צריכים לקדש על חלב שהוא מרוי ומשכר דומיא דיין, ולזכר זה אנו אוכלין מאכלי חלב בשבועות.

Vocab Words

דלכולי	According to everyone
עלמא	From the status of a non-Jew
מגדר	Have a similar affect to getting drunk
נכרי	
מרוי	
ומשכר	

The Jewish people needed to make a קידוש because it was שבת. However, all the wine was considered non-Jewish wine because only now did they become 'ישראל'. According to הלכה wine which has been produced by non-Jews is אסור to drink. **They therefore had to make קידוש on milk!** Take a look at the שולחן ערוך below regarding the הלכה when you have no wine on שבת day.

מקור

שו"ע או"ח רפט:א

במקום שאין יין מצוי הוי שכר, ושאר משקין חוץ מהמים, חמר מדינה ומקדשין עליו.

Vocab Words

שכר	Other alcoholic drinks
שאר משקין	Other non-alcoholic drinks
חמר מדינה	A drink of the country

If one has no wine, the הלכה is one should make קידוש on the common drink of the place he lives in. The פוסקים generally say this has to be slightly חשוב and not just water. The Jewish people in the desert needed to make קידוש on milk as their wine wasn't כשר, and so we eat milky food on שבועות to commemorate this. (As to whether milk is nowadays considered שיעור חמר מדינה is beyond the scope of this שיעור.)

Summary Quiz

1. What was the משנה ברורה's reason for the מנהג of eating milk on שבועות?
2. According to R' Moshe Shternbuch, why was milk אסור before תורה?
3. Where does אברהם and the מלאכים come into the הלוי's reasoning?
4. What was the potential problem with the wine after תורה?
5. Bonus: According to which reasons above would you be required to have both a meaty and milky meal?

עניני שבועות

Who Knows Ten?

What is the significance of
the עשרת הדברות and their order?

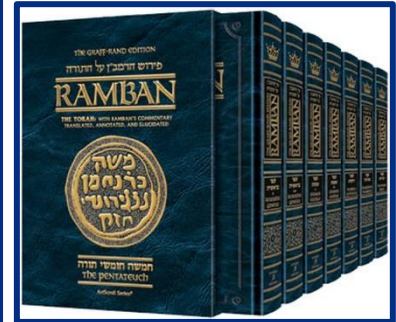
Introduction:

On שבועות we celebrate the giving of the תורה, and more specifically the עשרת הדברות which were said at הר סיני. As we have discussed, the עשרת הדברות are no more important than the rest of the תורה, but there are still reasons why these 10 דברות were said at הר סיני. The majority of this שיעור will analyse the רמב"ן's commentary on the עשרת הדברות and explore why these 10 were said.

חכמינו

רמב"ן

- ר' משה בן נחמן, 1194–1270, lived in Gerona, Spain and moved to ארץ ישראל when he was 72.
- His main works are his commentary on the whole תורה and large parts of ש"ס. He also wrote some mystical works as well as a commentary on the ספר המצוות in רמב"ם amongst many other works.
- He is also known for his famous debate on religion in Barcelona with Pablo Christiani, a Jew who converted to Christianity, in the presence of the king. The רמב"ן emerged the victor and was rewarded by the king.

Did you know?

The עשרת הדברות have been commonly mistranslated as the 'ten commandments'. However, the real translation is the 'ten statements.' In practice there are at least 13 מצוות included in the עשרת הדברות, and according to some even 15!

The עשרת הדברות paraphrased:

1. I am 'ה your G-d who took you out of Egypt...
2. You shall have no other gods other than Me. You shall not make for yourself an idol... You shall not bow down to them, nor serve them...
3. You shall not say the name of 'ה in vain...
4. Guard the Shabbos day...
5. Honour your father and mother...
6. You shall not murder.
7. You shall not commit adultery.
8. You shall not kidnap.
9. You shall not be a false witness against your neighbor.
10. You shall not be jealous of your neighbor's house... nor anything that is your neighbor's.

So, why these ten and why in this order?

דברות The First Two

Let's start with the first and second דברות which both express how we must have only 'ה' as our G-d and King:

מקור

רמב"ן על התורה כ"ב

וטעם "מבית עבדים" שהיו עומדים במצרים בבית עבדים, שבויים לפרעה, ואמר להם זה (להגיד להם) שהם חייבין שיהיה השם הגדול והנכבד והנורא הזה להם לאל-קים, שיעבדוהו, כי הוא פדה אותם מעבדות מצרים...המצוה תקרא בדברי רבותינו קבלת מלכות שמים.

So, the עשרת הדברות start by discussing the fact that we were slaves in מצרים to tell us that we are obligated to serve 'ה' since he redeemed us from the torture of מצרים.

עשרת Why do you think these have to be the first two of the דברות? The רמב"ן continues to explain with a משל:

Vocab Words

שבויים	Captive
הגדול והנכבד והנורא	The great, deserving of honor, and awesome
שיעבדוהו	That they should serve Him
פדה	Redeemed
קבלת מלכות שמים	Acceptance that 'ה' is the king

מקור

למה נאמר? ...משל למלך שנכנס למדינה, אמרו לו עבדיו: "גזור עלינו גזירות", אמר להם: "לא! כשתקבלו מלכותי אגזור עליכם גזירות, שאם מלכותי אינכם מקבלים, גזירותי האיך אתם מקיימין?!" כך אמר המקום לישראל: "אנכי 'ה' אל-קיר...לא יהיה לך, אני הוא שקבלתם מלכותי עליכם במצרים...אחר שאתם מקבלים עליכם ומודים שאני 'ה' ואני אל-קירכם מארץ מצרים, קבלו כל מצותי."

Vocab Words

למדינה	To a country
גזור	Decree
כשתקבלו	When you accept
האיך אתם מקיימין	How will you observe
המקום	Another name for 'ה'
שקבלתם	That you accepted
ומודים	And agree

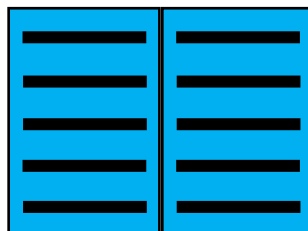

First, we must accept that 'ה' is our King, and nobody else, and only then can we accept the מצוות. **If we don't accept 'ה' as our King, there is no validity in saying we will serve Him!**

עשרת הדברות Take a look at the next piece of רמב"ן who further analyses the second of the דברות and finds three מצוות included within it:

מקור

והנה הזהיר בדבור השני תחלה שלא נקבל לנו אדון מכל האל-קים זולתי 'ה', ואחר כך אמר שלא נעשה פסל וכל תמונה להשתחוות להם, ולא לעבדם בשום עבודה בעולם.

דבור The Third

The third דבור is 'don't say 'ה's name in vain'. What exactly is included in this commandment?

מקור

שהוא אוסר להשבע בשם הנכבד לריק... ועל דרך הפשט יאסור עוד שלא ישא על שפתיו השם הנכבד על חנם.

The third דבור includes within it two עבירות: 1) swearing with 'ה's name worthlessly; for example swearing that a wooden table is made of wood, of course it is! 2) saying 'ה's name for no good purpose, even not as part of a vow.

So, why is this the third דבור?

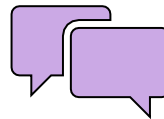
Vocab Words

להשבע	To swear
שם הנכבד	('ה's) honoured name
לריק	For worthless reasons
ישא על שפתיו	To say (lit. to raise onto his lips)
על חנם	For no reason at all

מקור

וסדר זו המצוה אחר אזהרת עבודה זרה, כי כאשר ראוי ליראה את ה' הגדול והנורא שלא לתת כבודו לאחר, כן ראוי לתת כבוד לשמו, והנושא אותו לשוא מחללו.

So, a natural follow on from accepting 'ה as our King is that we are incredibly careful to even mention His name!

Vocab Words

וסדר	And (the) orders
אזהרת	The warning of
ראוי	It is befitting
והנושא אותו לשוא מחללו	And one who does use it ('ה's name) for nothing, desecrates it

Quick Quiz

1. What is the actual meaning of "עשרת הדברות"?
2. What are the עשרת הדברות?
3. Why does the first דבור mention Egypt?
4. Why does the first of the עשרת הדברות have to be 'I am 'ה your G-d'?
5. How many מצוות are in the second דבור?

דבור The Fourth

Before we analyse the fourth דבור, the רמב"ן himself gives a brief summary of what we have seen so far. Look very closely and see if you can find all the points we have seen:

מקור

אחר שצוה שנאמין בשם המיוחד יתברך שהוא הנמצא, הוא הבורא, הוא המבין, והיכול, ושנייחד האמונה בכל אלה והכבוד לו לבדו, וצוה שנכבד זכר שמו...

Now onto the fourth דבור:

מקור

רמב"ן שמות כ, יא

צוה שנעשה בזה סימן וזכרון תמיד להודיע שהוא ברא הכל, והיא מצות השבת שהיא זכר למעשה בראשית.

Vocab Words

סימן	A sign and
וזכרון	remembrance
תמיד	Constant

מקור

שמות כ, יא

זְכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ...כִּי שֵׁשֶׁת־יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.

Once we have the first three of the הדברות, עשרת הדברות, ה' tells us to observe שבת as a constant reminder of the fact that He created the world and everything in it, and therefore He must be the only true G-d and the only power appropriate to honour. שבת is our constant reminder of the first 3 דברות!

The Fifth דבור

Let's take a look at how רבינו בחי"ן understands the fifth דבור (it is similar in understanding to the רמב"ן but is a little clearer):

מקור

רבינו בחי"ן שם

הזהירו עד עתה בכבוד האב הראשון העליון יתברך, ועתה רצה לחתום הלוח בכבוד האב האחרון התחתון, ואמר כשם שצויתך בכבודי כן אני מצוך היום בכבוד אביך ואמר שהם שותפין עמי ביצירתך.

Vocab Words

הזהירו	And He warned
העליון	The One above
יתברך	('ה') blessed be He
לחתום הלוח	To inscribe onto the lוח
שותפין עמי	Partners with Me in your
ביצירתך	creation

חכמינו

רבינו בחי"ן בן אשר

- Lived 1255-1340 in Spain.
- His תורה commentary includes four sections: 1) פשט 2) The מדרש's interpretation 3) Further logical and philosophical analysis 4) The סודות, Kabbalistic secrets of the תורה.
- He was a תלמיד of the רשב"א, who was himself a תלמיד of the רמב"ן.
- (Not to be confused with רבינו בחי"ן אבן פקודה, another great חובות הלבבות ראשון who wrote the חובות הלבבות.)

The רבינו בחי"ן clearly explains that the reason the 5th דבור is כיבוד אב ואם is because it is a natural follow on from honouring ה' Himself. If you are required to honour the first "Father", ה', the creator of you and everything in the universe, so too you must honour your father and mother who also played their part in your creation.

The Last דברות

The sixth of the עשרת הדברות is now summarized by the רמב"ן in the following piece:

מקור

אמר: "הנה צויתך להודות שאני בורא את הכל...ולכבד האבות
בעבור שהם משתתפים ביצירה, אם כן השמר פן תחבל מעשה
ידי ותשפוך דם האדם אשר בראתי לכבודי..."

Vocab Words

להודות	To acknowledge
השמר פן	Be careful lest
תחבל	you damage
ותשפוך	And pour the
דם האדם	blood of a person

The רמב"ן explains that once we have had the first half of the עשרת הדברות where we accept the fact that ה' is our creator and is appropriate to honour, we then must be careful not to damage ה'’s world which was created for that honour! **He goes on to explain how all the last דברות are warnings against עבירות that damage the fabric of society and therefore will destroy ה'’s world and its capability of honouring Him.** For example, if nobody was jealous of other people’s material possessions nobody would ever damage anyone else!

Food for Thought:

"בראתי לכבודי" - How this phrase defines our purpose in this world? What does it mean that we are created to bring honour to ה'?

Summary Quiz

1. What are the עשרת הדברות?
2. Why do they start as they do?
3. What is the link from the first two דברות to the 3rd דבור?
4. What is the significance of שבת in the עשרת הדברות?
5. How does honouring parents fit into the עשרת הדברות?
6. What about the last 5 דברות?
7. If you have time, take a look at the רמב"ן’s entire commentary on the עשרת הדברות!
8. Give three facts about רבינו בחיי/רמב"ן.

עניני שבועות

מהר"ל על מתן תורה

Why were the Jewish people
forced to accept the תורה?

Introduction:

In this part of the booklet we will be working through a piece of מהר"ל discussing תורה. Hopefully by the end of the discussion, we should come out with some tremendous יסודות regarding how the תורה was given. Let's begin...

חכמינו

מהר"ל

- Rabbi Yehuda ben Betzalel Loew was born in 1512 and lived in Prague, where he became רב of the city.
- He has had a profound impact on all streams of Yiddishkeit. It was stated that he was "the father of the approach of the Vilna Gaon on the one hand, and the father of חסידות, on the other hand."
- According to tradition passed down through the מהר"ל's descendants, Perl, the מהר"ל's wife, was a brilliant scholar in her own right and helped her husband write some of his ספרים.
- The מהר"ל was esteemed by Jew and non-Jew alike and was summoned for an interview with Emperor Rudolph II, though the subject of the interview is still the subject of speculation.
- His extensive works include a פירוש on רש"י's commentary to the תורה, and דרשות חז"ל, פרקי אבות, ימים טובים ספרים which discuss the תורה, and much more.

The "old-new"
Shul of the
מהר"ל.

שבת in תוספות and גמרא:

The מהר"ל in 'שבת' starts off by quoting the famous גמרא in discussing how ה' forced the בני ישראל into accepting the תורה...

מקור

שב פח.

'ויתיצבו בתחתית ההר'. אמר רב אבדימי בר חמא בר מחסיא,
מלמד שכל שכל עליו את ההר כגיגית ואמר להם 'אם אתם
מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם'...

Vocab Words

ויתיצבו	And they stood
שכפה	Held over them
כגיגית	Like a barrel
מוטב	Great!
קבורתכם	Your burial place

Now let's have a look at the תוספות below....

מקור

תוספות שם

כפה עליון הר כגיגית – ואף על פי שכבר הקדימו נעשה לנשמע,
שלא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה שיצאתה נשמתן.

Vocab Words

הקדימו	Preceded
--------	----------

asks: why did ה' need to force the בני ישראל to accept the תורה? Surely, they already said נעשה ונשמע?

answers that ה' was worried that when בני ישראל would see the awesome fire on top of הר סיני, they might get scared and retract on their commitment. **Therefore, ה' had to force them to maintain their acceptance of the תורה.**

The Questions:

The מהר"ל asks 3 questions on תוספות's answer...

מקור

מהר"ל תפארת ישראל לב

ולפי הנראה אין הדברים האלו ברורים. שנאמר כי ישראל יחזור מקבלת התורה אשר: "לא יסוף זכות זה מזרעם וזרע זרעם עד עולם", ומה זכות הוא זה שמא אם לא כפה עליהם ההר היו חוזרים!?

Vocab Words

ברורים	Clear
לא יסוף	There is no end
זרע	Children
שמא	Perhaps

1. The fact that as a nation we accepted the תורה by saying נעשה ונשמע is a huge זכות that has stayed with us for generations. **If it is true that if not for being forced we would have been חוזר, what is the great זכות which we have?**

מקור

ועוד, יכפה עליהם ההר כשהיו חוזרין ולא עתה!?

2. Also, if ה' was worried we might be חוזר when we see the awesome fire, at least wait until we actually see the fire, and if we are חוזר then force us! ה' didn't even give us a chance!

מקור

ועוד, אם לא היה בפיות ההר רק שלא יהיו חוזרין, הא דאמרינן בעבודה זרה (ב' ע"ב) 'כלום כפית ההר עלינו', לימא להו 'כלום אמרתם נעשה ונשמע קודם כפיית ההר'?

Vocab Words

כלום כפית	You didn't hold
לימא	Let Him say

3. The עבודה זרה in גמרא brings down the argument of the nations of the world against ה' during the times of משיח. It brings down that the nations will tell ה', 'we would have also accepted the תורה if you would have forced us by hanging a mountain over us!' **Why didn't ה' just respond, 'the בני ישראל agreed out of their own will to the תורה by saying נעשה ונשמע, I was only ensuring they would not be חוזר!'**

Based on these 3 questions, the מהר"ל rejects תוספות's approach and gives his own profound explanation of why ה' had to force the בני ישראל to accept the תורה. We are going to split it up into two main parts...

Answer 1:

מקור

אבל מה שכפה עליהם ההר, שלא יאמרו ישראל אנחנו קבלנו התורה מעצמנו, ואם לא היינו רוצים לא היינו מקבלים התורה. ודבר זה לא היה מעלת התורה, כי התורה כל העולם תלוי בה, ואם לא היתה התורה היה העולם חוזר לתהו ובהו. ולפיכך אין ראוי שתהיה קבלת התורה בבחירת ישראל רק שהיה הקדוש ברוך הוא מחייב ומכריח אותם לקבל התורה שאי אפשר זולת זה שלא יחזור העולם לתהו ובהו.

Vocab Words

מעלת התורה	Suitable for the greatness of תורה
תלוי בה	Dependant on it
לתהו ובהו	To emptiness
בבחירת	With the choice of
ומכריח	And force
זולת	Without

The מהר"ל explains that if ה' had not forced בני ישראל to accept the תורה but rather it was completely the choice of בני ישראל, then it would have implied that the תורה didn't have to be given. This is completely wrong! **We know that the whole world is only in existence because of the תורה and the תורה had to be given for the world to exist. To demonstrate that the תורה wasn't something which didn't have to be given, ה' forced the תורה בני ישראל to accept the תורה.**

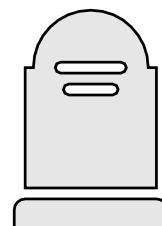
מקור

ואל יקשה, סוף סוף היה בחנם מה שכפה עליהם הר כגיגית שהרי כבר אמרו נעשה ונשמע? דזה לא קשיא דודאי עיקר הדבר לא היה בשביל שלא יחזרו, דלמה יחזרו כיון שכבר אמרו נעשה ונשמע? רק שדבר זה ראוי מצד עצמו, כי איך תהיה התורה שהיא שלמות כל המציאות על ידי שכן בחרו ישראל לקבל התורה, ואם כן שלמות העולם היה תולה בדבר אפשרי שהיה אפשר שיקבלו ואפשר שלא יקבלו. ולכך כפה עליהם ההר כגיגית שאם לא היו מקבלים התורה שם תהא קבורתם.

Vocab Words

בחנם	For no reason
ראוי מצד עצמו	Had its own reason
המציאות	Existence
אפשרי	A possibility

The מהר"ל elaborates further that the point of forcing בני ישראל to accept the תורה was never because ה' was worried we might be חוזר like תוספות suggested. **Rather, as we explained above, it was to demonstrate that the necessity of the תורה was not something which could be dependent on the בחירה of man.** As the גמרא in שבת says, if we didn't accept the תורה, we would all be dead, not because of the mountain landing on us, but because without the תורה the whole world would revert to תהו ובהו!

Answer 2:

מקור

ויש לומר גם כן שלכך כפה עליהם ההר כגיגית, שלא יאמרו ישראל כי יהיה חס ושלוט בטול לקבלת התורה, כי מרצונם קבלו ישראל ואפשר להפטר מדבר כזה שהרי לא נעשה בהכרח רק היה אפשר לקבל ואפשר שלא לקבל. ולכך כפה עליהם ההר כגיגית לומר שהם מוכרחים לקבל התורה, וכל דבר שהוא מוכרח ומחויב אין כאן הסרה וביטול אחר שהוא מוכרח.

Vocab Words

בטול	A way of cancelling
להפטר	To get rid
בהכרח	Forced
ומחויב	And obligated
הסרה	Removal

The מהר"ל gives a second answer. If our acceptance of the תורה was only out of our free will, then in the future we would be free to say that we no longer want it. **Thus, ה' forced the תורה upon us. The מהר"ל explains that something which is forced, i.e. is required to be a certain way, cannot afterwards be removed.**

מקור

וכך מוכח במדרש בפסוק 'ולו תהיה לאשה, לא יוכל שלחה' כל ימיו כשבא הקדוש ברוך הוא לתת תורה על הר סיני כפה עליהם ההר כגיגית שיקבלו תורתו, ובין שכך הרי ישראל אנוסותו של הקדוש ברוך הוא ואצל אנוסותו כתיב 'ולו תהיה לאשה, לא יוכל שלחה כל ימיו', ולא כן אצל מפתה. מפני שמשפט האונס כפי מה שהיה המעשה, כי המאנס היה מכריח הבתולה על האישות וכל דבר שהוא מוכרח הוא מחויב, ולכך לא יוכל שלחה כפי אשר הוא עושה בעצמו האישות ההכרחי לכך לא יסור כלל. ולכך כפה השם יתברך עליהם ההר כגיגית להיות החבור הזה הכרחי, וכל זיווג וחבור הכרחי אין סלוק והסרה כמו שהוא אצל המאנס אשה.

Vocab Words

אנוסותו	A forced marriage partner
מפתה	Non-forced marriage partner
משפט	The laws
המעשה	The way it was initiated
המאנס	The man who forced
הבתולה	The girl
אישות	Marriage
הכרחי	Obligated/forced
יסור	Remove
חבור	Connection
זיווג	Pair

The מהר"ל brings a proof for the concept that something that is forced has to be like that and therefore cannot just be removed. If a man forces a woman into having relations with him, the הלכה is that he has to marry her and can't just give her a גט. Since the marriage was formed in a forced way, it becomes a fixed obligation and cannot just simply be removed at convenience. **In a similar way, our relationship and connection with ה' was initiated in a forced manner and hence we cannot simply leave the relationship when we want.**

In Summary:

Question: Why did בני ישראל have to be forced into accepting the תורה if they already agreed to it?

תוספות's Answer: They may have got scared when they saw the fire on סיני. We saw three questions of the מהר"ל against the תוספות.

מהר"ל's Answer 1: To demonstrate the absolute importance and necessity of the תורה that the world could not exist without it.

מהר"ל's Answer 2: To create a binding relationship between ה' and בני ישראל, which could not just be removed.

Although at first glance the מהר"ל might look a bit intimidating, it really gives us a beautiful insight into the nature of the relationship between the תורה and the world, and ה' and the Jewish people. Both of these relationships are ingrained into the fabric of existence and the world would cease without them! As we accept the תורה over שבועות, let us try and use this מהר"ל to reflect on the personal relationship we are building with ה', through the vehicle of the תורה.

שבועות בגמרא

INTRODUCTION

This section facilitates the learning of the מסכת שבת in דפים relevant to the giving of the תורה.

שקלא וטריא

Series of Agadatas about Kabolos Hatorah at Har Sinai
(16 lines down)

Posuk: "וי. יצבו..."
Statement: א קו"ט. teaches us that Hashem held the mountain like a barrel over them and said: "If you accept the Torah, fine. But if not, your burial will be there!"
Statement: From here we see the acceptance of the Torah was forced (א מודעה). (See Key Concepts)
Conclusion: This is true, however the Jews willingly accepted the Torah again at the time of the miracle of Purim. We see from ב קו"ט that they accepted again what they had already accepted.
Q about Kabolos Hatorah: In ג קו"ט why did the earth become afraid and grow calm?
A: Before the Torah was accepted the earth was afraid, after it was calm.
Q: Why was it afraid in the first place?
A: In ד קו"ט an extra letter "ה" on the word "הששי" (that we don't see with other days of creation) this teaches us that when Hashem created the world on the condition of the acceptance of Torah by the Jews. If they don't accept the Torah Hashem will return it to emptiness.
Drosha: At Kabolos Hatorah, when the Jews said "we will do" first, before "we will hear", 600,000 angels, (one for each Jew) came to every Jew and tied 2 crowns on them. One corresponding to "we will do" and the other to "we will hear". But when the Jews sinned with the Golden Calf, 1.2 million destructive angels came and removed them (one angel for each crown) as we see in ה קו"ט.
Related Teaching: At Chorev (Har Sinai) they put crowns on the people (as ו סימא just said). At Chorev they also took the crowns off as it says in ו קו"ט.
Related Teaching: Moshe Rabeinu merited and took all the crowns as we see in ז קו"ט (which is directly after ה קו"ט in the Torah). [The word אהל is similar to הלו – shining which refers to a crown.]
Related Teaching: In the future Hashem will return these crowns to us as we see in ח קו"ט. The phrase "Hashem will return...eternal joy on their heads" refers to the crowns that were on their heads long ago at Har Sinai.
Drosha: At Har Sinai, when the Jews said "we will do" first, before "we will hear", a Heavenly voice asked "Who revealed to My children this secret that the angels use?" as we see in ט קו"ט (which is talking about the angels) that the "who do" is written before "to hear".
Q: In י קו"ט, why are the Jews compared to an apple?
A: To teach us that just like an apple tree, whose fruit precedes its leaves, so too the Jews preceded we will do before we will hear.
Related Story: There was a צדוקי who saw רבא learning גמרא and רבא was sitting on his hands, crushing them and causing them to bleed. The צדוקי said to רבא "You are an impulsive nation that put their mouths before their ears, (by saying נעשה ונשמע) & you still persevere in your impulsiveness! (By learning with such intensity) First you should have heard [the commandments so that you would have known] whether you were able to accept them. And if not, you should not have accepted them!"

Key concepts

מודעה

A notification of coercion. Legal procedure by which someone can void a transaction that was forced. If Hashem .challenges" the Jews for not keeping the Torah, they could respond that they were forced.

צדו.

Students of Tzadok who rejected Oral Torah and took the pesukim literally. (In some גמרא it is swapped for מינא – heretic.)

סוקים.

(א) ויציא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה ויתיצבו בתחתית ההר (שמות יט, יז)
 Moshe led the people out of the camp towards Hashem, & they took their place at the bottom of the mountain.
 (ב) קימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנולדים עליהם ולא יעבור להיות עשים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה (אסתר ט, כז)
 The Jews undertook & obligated themselves & their descendants, & all who might join them, to keep these 2 days, as they are written at the proper time each year.
 (ג) משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה (תהלים עו, ט)
 In heaven You pronounced a verdict; the earth was afraid & grew calm.
 (ד) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד ויהי ערב ויהי בקר יום הששי - (בראשית א, לא)
 And Hashem saw all that He had made, and found it very good. and there was evening and there was morning, the sixth day.
 (ה) ויתנצלו בני ישראל את עיניהם מן החרב (שמות לג, ו)
 So the Bnei Yisroel remained stripped of the jewellery from Har Chorev onwards.
 (ו) ומשה יקח את האהל ונטהלו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וקרא לו אהל מועד והיה כל מבקש יהוה יצא אליהם מועד אשר מחוץ למחנה (שמות לג, ז)
 Now Moshe would take the Tent & pitch it outside the camp, at some distance from the camp. It was called the Tent of Meeting, & whoever looked for Hashem would go out to the Tent of Meeting outside the camp.
 (ז) ופדונו יהוה ישבון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם ששון ושמה ישיגו ונסו יגון ואנחה - (ישעיהו לה, י)
 & the redeemed ones of Hashem will return & come to Tziyon in song, & eternal joy [will be] on their heads; they will attain happiness & joy, & sadness & sighing will flee.
 (ח) ברכו יהוה מלאכיו גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו - (תהלים קג, כ)
 Bless Hashem, all His angels, mighty in strength, who do His bidding, to hear the voice of His word.
 (ט) כתפוח בצעני היער כן דודי בין הבנים בצל חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי (שיר השירים ב, ג)
 Like an apple among the trees of the forest, so is my Beloved among the sons; in His shade I delighted & sat, & His fruit was sweet to my palate.

שקלא וטריא

Rava's Response: We have complete faith & the beginning of א. 109 is written about us. People like you are perverse & the end of the 109 is about you!

Q: "אמר רבי ש. ואל..." In 109, ה' speaks to His bride (the Jews). What does it mean?

A: At first when the Jews accepted the Torah they drew close to ה' with "1 of their eyes", but when the Jews perform the Torah, they draw close to ה' with "both of their eyes". [1 eye represents נעשה the other נשמע.]

Statement: A bride that commits adultery at the chupa is shameless. (A moshul for the Jews sinning with the Golden Calf at Har Sinai) [Kabolat HaTorah is often compared to a marriage.]

Source: In 109 the Jews say about ה' "While the King was still at his banquet, my perfume gave out its fragrance." The banquet represents Har Sinai, & the "giving out" of perfume refers to the Jews "giving their service" to the Golden Calf.

Explanation: Even though this 109 refers to a disgraceful sin of the Jews, it is still worded in a way that shows ה' love for us. As it says "gave out" & not "became putrid/spoiled".

Braisa: Those who are insulted by others but don't respond with insult, those who hear others disgracing them but don't reply, those who serve ה' out of love & happily accept afflictions, about them it says "let those who love him be like the powerfully rising sun" (109) [says elsewhere the moon used to be as great as the sun. The moon suggested it should be greater but the sun remained silent. As a result, the sun became greater. This will happen to those who remain silent when being insulted.]

Q: "אמר רבי יוחנן..." What do we learn from 109?

A: Every word ה' said at Har Sinai split into 70 languages (& was understood by every nation).

Braisa: A different source for this is in 109. The words of ה' are like a hammer breaking rock, just like a hammer causes a rock to break up into many pieces, ה' words split into 70 languages.

Q: "אמר רב חננאל..." In 109, why are words of Torah compared to a prince?

A: To teach us just as a prince has the power of life & death, the words of Torah have the same power.

Explanation: To those who toil in Torah with all their might (represented by the right hand) the Torah will be a potion of life. For those that don't (study with toil/for the right reasons) it can be a potion of death.

A2: The 109 said princes as each of ה' words at Har Sinai were tangible/visible & had 2 crowns tied to it.

Q: "אמר רבי יהושע..." follows 109 in ש"ש and continues the theme of the sin of the Golden Calf. In the 109 the Jews speak about ה'. What does it mean?

A: The Jews say before ה', even though my Beloved (ה') pains & embitters me (by asking them to remove their jewellery/crowns after the sin of the Golden Calf) He dwells in my bosom (a reference to the Mishkan which He commanded them to build right away) [The words "צור המור" – "bundle of myrrh" are being interpreted as "שמיצר" – "pains & embitters"]

סוקים

(א) תמתי שרים תנחם וסלף
בוגדים שדם (משלי יא, ג)
The complete faith of the
upright shall lead them,
and the perverseness of
the faithless will destroy
them.

(ב) לבבתי אחתי כלה לבבתיני
באחת מעיניך באחד ענק
מצורניך – (שה"ש ד, ט)
You have captivated My
heart, My sister, [My]
bride; you have captured
My heart with one of
your eyes, with one bead
of your necklace.

(ג) עדשה מלך במסבו נרדי נתן
ריחו (שה"ש א, יב)
While the king sat at his
banquet, my perfume
gave out its scent.

(ד) כן יאבדו כל איביך יהוה
ואהבו כצאת השמש בגברתו
ותשקט הארץ ארבעים שנה
(שופטים ה, לא)

So may all Your enemies
perish, Hashem, and let
those who love Him be
like the powerfully rising
sun. and the land was
quiet for 40 years.

(ה) אדני יתן אמר המבשרות
צבא רב (תהילים סח, יב)
My Lord made a
declaration, the heralds
are a mighty host.

(ו) הלא כה דברי כאש
נאם יהוה וכפטיש יפצץ סלע
(ירמיהו כג, כט)

My words are like fire the
word of Hashem and like
a hammer it breaks a
rock.

(ז) שמעו כריגידים אדבר
ומפתח שפתי מישרים
(משלי ח, ו)

Listen, for I will speak
princely things, my lips
open [to speak words of]
truthfulness.

(ח) צרור המר דודי לי בין שדי
ילין (שה"ש א, יג)

My beloved is to me [as]
a bundle of myrrh which
lies between my bosom.

לא א מיי פיה מלכות
דעות הלכה י:

תורה אור השלם

1. גמול ישרים תנחם וסוף
בוגרים ישרים: משלי יא ג
2. לבבתי אחתי כלה
לבבתי באחת מעיניך
באחד ענק מארץ:
שיר השירים ד ט
3. עד שהלך בנסבא נרדי
נר רחל:
שיר השירים א ב
4. בן יאבדו כל אויבך י:
ואחרי צנאית השמש
בגברתו ותשקט יאריך
אריבך שנה:

5. אדני יתן אקר
הקבשרות צבא רב:
תחלים סח י:
6. הלא בה דבר כשא
נאם י: והפשיט יפצץ
קלע: ירמיהו כט כט
7. שמוע כי נגידים אדבר:
ותפתח שפתי משרים:
משלי ח י
8. צור הורד ידלי לך בין
שתי ילי:

9. שיר השירים א י:
אָבְנוּ הַכֹּפֶר דודי י:
בכרמי עין גדי:

10. לָחֹץ בַּצְרֹת הַבֶּשֶׂם
מגולות נזקקים שפוטנו
שששש טטפות מור עבר:
שיר השירים ג י:

11. פתחתי אני לדודי:
ודודי חמק עבר נפשי
נאם בדבר בקשתו
ולא מאתחית קראתי
ולא עני:

12. גשם נדבות תניף
אלהים נחלקך ונתת
אחך בנותה:

13. מלכי זבאות ידון
ידון ויתן בית תחלק
שלי: תחלים סח י:
14. מה אגש בן תורן:
ובן אדם כי תפקד:

15. י אדוני מה אדיר
שקך בכל יאריך אשר
תנה ודך על השמים:

16. מאחו פני כסה פרש
עליו ענני: איוב כ ט
17. אבני י: אלהיך אשר
הוצאתך מארץ מצרים:
מבית עבדים: שמות כ ב
18. לא ידעך לך אלהים
אחרים על פני: שמות כ ג

19. דאית ליה לפכתב
לישנא מעליא: מוס יטין
ט: ב. ותיק וכבשתי
יפצץ מכה סלע: מוס
קדושין י: ואל תחנה
היאך האבן מפוצצת
הבדיל: מוס יח:ס
ג. וספירין הוא אבן ספיר:
מוס יח:ס נב.

מוסף תוספות

- א. דאית ליה לפכתב
לישנא מעליא: מוס יטין
ט: ב. ותיק וכבשתי
יפצץ מכה סלע: מוס
קדושין י: ואל תחנה
היאך האבן מפוצצת
הבדיל: מוס יח:ס
ג. וספירין הוא אבן ספיר:
מוס יח:ס נב.

ולא כתיב הסריח. לשון מגונה לא היה לו לכתוב¹² אלא כלומר ולא
כחכ¹³ ערב ריחו דהו משמע הסריח אלא כחכ נתן לשון
חנינות: מה פשיט זה מתחלק לבמה ניצוצות. הקשה רבינו שמואל
והא קרא משמע דהפטיש מופץ את הסלע מדלל כמי והפטיש

יפוצצו סלע וכן אלו רואין שהפטיש
מופץ סלעים וליכא למיגרס מה
סלע מתחלק לכמה וילוצות דהא
דבור דהיינו מורה נמשלה לפטיש
ולא לסלע וזקונטרס פ' מה פטיש
מתחלק הסלע על ידו ואינו מיושז
שדבור הוא עממו מתחלק ואינו
דמיון גמור ואומר ר"מ דקרא מיירי
בזמן המפוצץ כרל¹⁴ דאמר¹⁵ במדרש
חזית מעשה באלה שקנה סנפירין
וצא לנודקה נמנה על הסדן והכה
עליה בקורסן נחלק הפטיש ונשבר
הסדן וסנפירין לו¹⁶ ממקומו הה"ד
וכפטיש יפוצץ סלע¹⁷ ואף על גב דלא
כמיז יפוצצו סלע והכה פסוקים
יש כענין זה אכנים שחקו מים
(איוב יד) פ' שחקו אומן מים ואמו
שפיר דלמר צפ"ק דקדושין (דף י:)
מנה דני רבי ישמעאל בני אס פגע
בן מנוול זה משכחו לניחמ"ד ואס
אכן הוא נמוס שאל¹⁸ אכנים שחקו
הרע מתחוק עלי ככחל מתפוצץ
מס פירוש שחקו אומן מים ואס
כחל הוא מתפוצץ פירוש אס יר
הרע מתחוק עלי ככחל מתפוצץ
שנאמר וכפטיש יפוצץ סלע ואף
על פי דהס ממה יר"ר לפטיש
וכאן ממה ד"מ לפטיש אין לחוש
דמקרא אחד יולא למה טעמים:
מורה

דמותא ד"א נגידים כל דיבור
כתרים: א"ר יהושע בן לוי מ"ד¹⁹
בנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע
שדי ילין אשכול הכופר דודי לי בכרמי
לי על עון גדי שברמתי לי מאי משמע
אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן כדתנן
הכלים: וא"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב
ורבין שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם
נתמלא דיבור שני להיכן הלך הוציא הקב"ה
ראשון ראשון שנאמר שפתותיו שושנים
ישראל שנאמר²⁰ ונפשי יצאה בדברו
דיבור שני היאך קיבלו הוריד²¹ מל
שנאמר²² גשם נדבות תניף אלהים
יהושע בן לוי כל דיבור ודיבור שיצא
אל תיקרי ידון אלא ידון: ואריב"ל בשעה
מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה
תורה בא אמרו לפניו המורה גנוזה
וארבעה דורות קודם שנברא העולם
כי תוכרנו וכן אדם כי תפקדנו²³ ה' אדונינו
תנה הורדך על האשמים אמר לו הקב"ה
לפניו רבש"ע מתיירא אני שמא ישרפוני
כבודי וחזור להן תשובה שנאמר²⁴ פני
ר' נחום מלמד שפירש שדי מויו שכניתו
נותן לי מה כתיב בה²⁵ אנכי ה' אלהיך
השתעבדו תורה למה תהא לכם שוב
מה כתיב בה²⁶ לא יהיה לך אלהים
אחרים בין עמים אתם שריון שעובדין
עבודת

דסגין בשלימותא כתיב בן יתומת ישרים
תנחם הנך אינשי דסגין בעלילותא כתיב
ישראל בוגדים ישרם: א"ר שמואל בר
נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב²⁷ לבבתי
אחותי כלה לבבתי באחת מעיניך בתחילה
באחת מעיניך לכשתעשי בשתי עיניך
אמר עולא ערובה כלה מונה בתוך חופתה
אמר רב מרי ברה דבת שמואל מאי קרא
עד שהמלך במסיבו נרדי וגו' אמר²⁸ רב
ועדיין חביבותא היא גבן דכתיב נתן ולא כתב
הסריח²⁹ ת"ר³⁰ *עלובין ואינן עולבין שומעין
חרפתן ואינן משיבין עושין מאהבה ושומחין
ביסורין עליהן הכתוב אומר³¹ ואורביו
כצאת השמש בגבורתו א"ר יוחנן מאי
דכתיב³² ה' יתן אמר המבשרות צבא
רב כל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה
נחלק לשבעים לשונות תני רבי ר' ישמעאל
וכפטיש יפוצץ סלע³³ מה פשיט זה נחלק
לבמה ניצוצות אף כל דיבור ודיבור שיצא
מפי הקב"ה נחלק לשבעים לשונות אמר רב
הנאל בר פפא מ"ד³⁴ שמועו כי נגידים
אדבר למה נמשלו דברי תורה כנגיד לומר
לך מה נגיד זה יש בו להמית ולהחיות אף
ד"ת יש בה להמית ולהחיות היינו דאמר³⁵ רבא
למימינין בה סמא דחיי למשמאלים בה סמא

למסאותו אלהים הרבה דכתיב
אלה אלהיך ישראל (שמות י:)
שורמים עליו. שמאספין עליו את
הנגדים והוא דף ארוכה ומוקצת
נקדים הרבה ונמני האומגמ תחתיה
והכלים מתמגמין מדבר הנקדים:
לישא דמינע גרסינן: מעביר
ראשון³⁶ לנן עדן: מור עוצר. על
שהענין: גשם נדבות. גדי מתן
תורה כמיז כספר תהלים: י"ז מיל.
זו היא מלת מתמגמין והיו הקרובים
לדיבור חוזרין מפחד הקול עד קצה
המחנה: מדיון אופן. מסייעין
אופן להמקד מעט מעט שזיו
כלשים כשאלה המדה את צנה
בתחלת הילוכו: ידון. משמע הס
עצם ידון: ידון. מדיון אחרים:
ספקע"ד דורות. (י) באלפים שנה
שקדמה תורה לעולם היו עמידין
דורות הללו להצלות שאלה
(מהלס ק) דבר לוח לאלף דור
והאלה הקד"ה שאין העולם מתקיים
בלא תורה כל כך והענין ולא כדלן
ונמנה לכ"ו דורות. הרי שחקרו
מתקע"ד מאלף: מה אדיר שכן.
אדיר הוא אלהים בלך ואין רלוי לך
יתן הודך שס כי אס על השמים:
פירש שדי מויו. נוערין על פרוש:
קנאה

דסגין בשלימותא. ההלכות עמו כחם לז כדרך העושים מאהבה
וסמכו עליו שלא יעטנו דבר של נזל לעמוד בו: כחכ. כחכ
צקלה שקבלתם אחת היא אלכס ולכסוף כשקיימתם שמים יש:
לככני. קרבתי: עלונה. חלופה דעולונא לישנא לחופתא היא והכי

אמר במס' גיטין: מונה בתוך חופתה.
ישראל כשעמדו צדיק ועשו העגל:
במסיבו. בחופתו: נאן. עוז ריחו
הטוב לאחרים: ועדיין חביבותא היא
גבן. אע"פ שהמקרא מספר בגנותו
הוא לנו לשון חנה מדלל כמיז
הסריח: העננים ואינם עולבים.
אחרים צאין עליהם בחופתה ולא הן
על אחרים: עושין. מאהבת המקום:
ושמחים ביסורים. על עליהם הצלה
עליהם: לנא רב. כל האומות: מה
פטיש. מתחלק הסלע על ידו לכמה
ניצוצות: למימינין. (י) עוסקים בכל
חכם וטורחים לדעת סודה כלם
המשמחם בדי מימיו שהיא עיקר:
קוסרים לו שני כפרים. לדבור שהיה
זו ממש ונראה דכתיב רואים את
הקולות (שמות י:): אע"פ שמלך
ומימר לי דודי. כנגל שאלמר הורד
עדין: צין שדי ילין. אמר מיד
לעשות לו משכן להיות מלומלמת
שכינתו בין שני הנדים שנאלץ ממקד
ראשון כשני שדים דחוקין וצולטין
בפרוכת שנגד הפתח: עין גדי.
עון עגל שהוא מין צמח. לשון אחר
לשון ע"ז העורכים לגד שלמן
(שפיעה ס): סכרמפי. שאספמי
להתאוות אלהים הרבה דכתיב
אלה אלהיך ישראל (שמות י:)
שורמים עליו. שמאספין עליו את
הנגדים והוא דף ארוכה ומוקצת
נקדים הרבה ונמני האומגמ תחתיה
והכלים מתמגמין מדבר הנקדים:
לישא דמינע גרסינן: מעביר
ראשון³⁶ לנן עדן: מור עוצר. על
שהענין: גשם נדבות. גדי מתן
תורה כמיז כספר תהלים: י"ז מיל.
זו היא מלת מתמגמין והיו הקרובים
לדיבור חוזרין מפחד הקול עד קצה
המחנה: מדיון אופן. מסייעין
אופן להמקד מעט מעט שזיו
כלשים כשאלה המדה את צנה
בתחלת הילוכו: ידון. משמע הס
עצם ידון: ידון. מדיון אחרים:
ספקע"ד דורות. (י) באלפים שנה
שקדמה תורה לעולם היו עמידין
דורות הללו להצלות שאלה
(מהלס ק) דבר לוח לאלף דור
והאלה הקד"ה שאין העולם מתקיים
בלא תורה כל כך והענין ולא כדלן
ונמנה לכ"ו דורות. הרי שחקרו
מתקע"ד מאלף: מה אדיר שכן.
אדיר הוא אלהים בלך ואין רלוי לך
יתן הודך שס כי אס על השמים:
פירש שדי מויו. נוערין על פרוש:
קנאה

דסגין בשלימותא. ההלכות עמו כחם לז כדרך העושים מאהבה
וסמכו עליו שלא יעטנו דבר של נזל לעמוד בו: כחכ. כחכ
צקלה שקבלתם אחת היא אלכס ולכסוף כשקיימתם שמים יש:
לככני. קרבתי: עלונה. חלופה דעולונא לישנא לחופתא היא והכי

Difficult words

- דסגין - that go out
- בן - about us
- תומת - the complete [faith]
- תנחם - shall lead them
- בעלילותא - in perverseness
- והפטיש - and the perverseness
- בוגדים - of the faithless
- עולבים - shall destroy them

- you have captured my heart
- but when you perform
- shameless
- at his banquet
- my perfume
- spoiled
- those who are insulted
- their disgrace
- a declaration
- the heralds
- it breaks
- slivers/pieces
- princely things
- those who grasp
- it with their right hand
- those who
- grasp it with their left
- hand

- of myrrh (a
- fragrant tree resin)
- my bosom
- lodged
- has pained
- and embittered

פסוקים

שקלא וטריא

4 wide lines down:

Explanation of next פסוק: When the Jews said about ה' in *"My beloved is to me like a cluster of henna in the vineyards of Ein Gedi"* .. can be interpreted as "The one who owns everything (ה') atones me for the sin of the kid (Golden Calf) which I heaped up for myself." [Interpretations as follows: "cluster" = "לו" - "who owns everything"; "of henna" = "מכפר" - "atones"; "spring" = "עין"; "that I heaped up" = "שכרמתי" - "in the vineyards" = "בכרמי"; "sin" = "עון"]

Q: Why is "כרמי" being interpreted as heaped up?
A: A משנה used "כורמים" to mean heaped up "a launderer's chair where one heaps up clothing." [A perforated board under which spices are burned so that clothes piled on it absorb fragrance.]

Q: What do we learn from פסוק י?
A: With every word that ה' said at Har Sinai filled the world with the fragrance of spices. [The cheeks that spoke created fragrance]

Q: After the fragrance from the 1st word of ה' filled the world, what did the 2nd word achieve?
A: After each word, ה' took wind from His storehouse & cleared the fragrance (to Gan Eden). In פסוק י don't read "שִׁשְׁשִׁים" - "flowers" rather "שְׁשֻׁשִׁים" - "they repeat". So the פסוק now reads: His lips (wind) repeatedly caused the fragrance of spices (myrrh), to flow away.

Another Teaching: After every word that ה' said at Har Sinai the souls of the Jews left their bodies. As it says in פסוק יא *"my soul departed as He spoke"*.

Q: If they died after the 1st word, how did they hear the 2nd?
A: ה' revived them with the dew that will be used in the future for תחיית המתים, which is referred to as a "generous rain" in פסוק יב (Which is in a Matan Torah themed Psalm of Tehilim.)

Another Teaching: With every word that ה' said at Har Sinai the Jews retreated a distance of 12 "Mil" & angels helped push them back. As we see in פסוק יג (which is about the angels) don't read "יִדְדוּן" - "they retreat" rather "יִדְדוּן" - "they help others to retreat".

Moshe's Conversation with Angels: When Moshe went to heaven (to receive the Torah), the angels said to ה' "What is someone born of a woman (a human) doing among us?"

Hashem's Response: "He has come to receive the Torah."
Angel's Response: "You intend to give the treasured Torah that you stored for 974 generations before the world was created to flesh & blood?!" [Quote from פסוק טו & פסוק יד] "Your name is great enough on earth, give us the Torah instead!"

Hashem to Moshe: "Give them an answer."
Moshe's Response: "I'm scared they will burn me with the breath in their mouths."
Hashem's Response: "Hold my throne of glory & answer."
Source: פסוק טז teaches us that ה' spread His shechina & cloud over Moshe. ("פרשו") is an abbreviation of "פרשו" (פירש שדי מזיו).

Moshe to Hashem: "What's written in the Torah that you are giving me?" *"I am Hashem your God who took you out of Egypt"* (פסוק יז)

Moshe to Angels: "Did you go down to Egypt? Were you enslaved to Pharaoh? Why should the Torah be yours? What else is written?" *"You shall have no other gods besides Me"* (פסוק יח) Do you live among idol worshippers?

ט) אֶשְׁכַּל הַכֹּפֶר דּוּדֵי לֵי בְּכַרְמֵי עֵין גִּדִּי (שה"ש א, יד)
 My beloved is to me like a cluster of henna in the vineyards of En Gedi.
 י) לִחְיוֹ כְּעֵרוֹגֵת הַבָּשָׂם מִגִּדְלוֹת מִרְקָחִים שְׁפִתָּיו שׁוֹשְׁנִים נִטְפוֹת מִזֶּרֶעַר (שה"ש ה, יג)
 His cheeks are like a bed of spices, growths of perfume; His lips are flowers, they drip flowing myrrh.
 יא) פִּתְחֵתִי אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי חֶמֶק עֶבֶר נִפְשִׁי יֵצֵא בְּדָבָרוֹ בְּקִשְׁתִּיהוּ וְלֹא מִצְאֵתִיהוּ קִרְאָתוֹ וְלֹא עֲנִי (שה"ש ה, ו)
 I opened for my Beloved, but my Beloved turned back & was gone; my soul departed as He spoke; I sought Him, but couldn't find Him; I called Him, but He wouldn't answer.
 יב) גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תִּנְיֹף אֱלֹהִים נִחְלָתָךְ וְנִלְאָה אֶתָּה כּוֹנֵנָתָה (תהילים סח, י)
 You made a generous rain flow, Hashem. [When] Your inheritance was weary, You supported it.
 יג) מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדְּדוּן יִדְּדוּן וְנִוֹת בֵּית תַּחֲלֶק שָׁלָל (תהילים סח, יג)
 The angels of legions retreat, they retreat. & she who dwells in the house divides the spoil.
 יד) מִהֲאֲנוּשׁ כִּי־תִזְכְּרֵנוּ וּבְרָאֲדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ (תהילים ח, ה)
 What is man, that You should remember him, the son of man, that You should recall him?
 טו) יְהוָה אֱדַלְנוּ מִהֲאֲדִיר שֶׁמֶךְ בְּכָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּנֶּה הוֹדֶךְ עַל־שָׁמַיִם - (תהילים ח, ב)
 Hashem, our Lord, how grand is Your name in all the earth, that You bestow Your glory upon the Heavens.
 טז) מֵאֲחֻזַּי פְּגִיכָסָה פִּרְשָׁיו עָלָיו עֲנִינוּ (איוב כג, ט)
 He allows him to grasp the face of the throne, He spreads upon him His cloud.
 יז) אֲנִכִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים (שמות כ, ב)
 I am Hashem your God, who brought you out from the land of Egypt, from the house of slavery.
 יח) לֹא יִהְיֶה־לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־פָּנֶיךָ (שמות כ, ג)
 You shall have no other gods besides Me.

רסגין בשלימותו. הההלנו עמו ביום ל' דרך העושים מאהבה וסמנו עליו שלא יטענו בדבר שלא נוכל לעמוד בו: **בסחלה**. בצקצלה שקבלתם אחת היא אלכסל ולבסוק כשקיימתם שמים יש: **לבסני**. קרבתי: **עלוה**. חופה דעולנא לינגא דחופא היא והי

דסגנין בשלימותא כתיב בן יִתומת יִשְׂרָאֵל
תנחם הנך אינשי דסגן בעלילותא כתיב בהו
יִסְלַף בוגדים יִשְׂרָאֵל: א"ר שמואל בר
נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב ²לִבְתָּנִי
אחותי כלה לבתני באחת מעיניך בתחילה
באחת מעיניך לכשתעשי בשתי עיניך
³אמר עולא עולבה כלה מזונה בתוך חופתה
אמר בר מרי ברה דבת שמואל מאי קרא
עך ⁴שהמלך במסיבו נדרו וגו' אמר ⁵אמר
ועדיין תכבוותא היא גבן דכתיב נתן ולא כתב
הסריח ⁶ת"ר ⁷א"ר ⁸עלובין ואינן עולבין שומעין
חרפתן ואינן משיבין עושין מאהבה ושומחין
ביסורין עליהן הכתוב אומר ⁹ואוהביו
כצאת השמש בגבורתו א"ר יוחנן מאי
דכתיב ¹⁰ה' יתן אמר המבשרות צבא
נחל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה
ורק לשבעים לשונות תני דבי ר' ישמעאל
¹¹א"ר ¹²פמיש פופין סלק ¹³מה פמיש זה נחלק
לכמה ניצוצות אף כל דיבור ודיבור שיצא
מפי הקב"ה נחלק לשבעים לשונות אמר רב
חננאל בר פפא מ"ד ¹⁴שמעו כי נגידים
אדבר למה נמשלו דברי תורה כנגיד לומר
לך מה נגיד זה וזה להמית ולהחיות אף
ד"ת יש בם להמית ולהחיות היינו דאמר ¹⁵קב"ה
א"ר ¹⁶אמר רב חמא דהוה אלוטניא דאמר רב חמא

אמר במס' גיטין י: **מונה בסוף חופס:**
 שיראל כשנמדדו בסוף ערב העגל:
מסובו. בחופסו: **נקן.** ועז ריח
 העז לחמרים: **ועדין חציבותא** היא
 גבן. אע"פ שהמקרא מספר בגנותו
 הרבה לנו לשון חנה מדלת כחב
 הסריח: **העגלונים ואינם עולצים.**
 אחרים צנץ עליהם בחופסה ולא הן
 על אחרים: **עושין.** מאהבת המקום:
ושמחים ביסורים. על עליהם במה
 עליהם: **נצח רב.** כל העמות: **הם**
פטיש. מחלק הסלע על ידו כחמה
 נלוצות: **למיימיון.** ^א עסוקים בכל

(א) גמ' מנו רבנן הנעלבים :
(ב) רש"י ד"ה למימיונין.
ר"ב עי' העיל דף סג
ע"א : (א) ד"ה מעביר ראשון
ראשון לג"ע : (ב) ד"ה
מתקע ד' דורות. כ"ד ועין
במגינה פרק אין דורשין סוף
דף יג וראש דף יד :

רש"י ד"ה תתקנ"ד דורות
(כ"ב) וראה הקב"ה שאין
נמדרש מתקנים. נמדרש
דבר נראה פ"א אמת
נראה הקב"ה שהיו רשעים
תמנה לכ"ו דורות מתקנ"ד
שפנים בכל דור ודור והן עזי
מזלם שדורות: תוס' ד"ה
מה פניש בשה"ד דמקרא
אחד יוצא לבמה מעטים.
ע"י ברה"ט פ' ואלו בפסוק
(נ"ב)

[illegible]

וְרָאָה הַקִּבְיָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם
בְּלֹא תוֹרָה כֹּל כֵּךְ וְהַעֲבִירָן וְלֹא בָרָאן
וְנִמְנָה לְכַיּוֹ דְּרוּת. הִיא שֶׁמֶסְכְּרו
מִתְקַעֵד מֵאֵלֶּךְ: **מֵה אֲדִיר שֶׁמֶךְ.**
אֲדִיר הוּא הִרְבֵּה בָּרָאן וְאֵין רֵאיוּ לָךְ
לִיתֵן הוֹדֵךְ שֶׁס' כִּי אִם עַל הַשָּׁמַיִם:
פִּירֵשׁ שְׂדֵי מוֹיֵן. נוֹטְרִיקוֹן עַל פֶּרֶשׁ:
הַנָּהָל

ו. של עולם תורה שאתה
להן למצרים ירדתם לפרעה
בין עמים אתם שרויין שעובדין
עבודת

חמוּדָה - [the] coveted
גְּנוּזָה - treasured
אִנוּשׁ - a mortal
פִּרְשׁ - he spread
שְׂרוּיִן - do you live

מוסף תוספות

שקלא וטריא

פסוקים

"...." Continuation of Moshe to Angels. "What else is written? *"Remember the sabbath day to sanctify it"* (Do you engage in any work from which you would need to rest? What else is written? *"You shall not say Hashem's name in vain"* (Do you do business which might lead you to saying a false oath? What else is written? *"Honour your father and mother"* (Do you have a father or mother? What else is written? *"Don't murder. Don't commit adultery. Don't Steal."* (Are you capable of envy? Do you have a Ye.zer Harah?"

"...מיד" Angel's Response: Immediately the angels admitted to Hashem that Moshe was correct and that the Torah should be given to earth. We see this in (which is the end of the same Psalm as the Psalm starts with the angels saying *"Hashem, our Lord, how grand is Your name in all the earth, that You bestow Your glory upon the Heavens."* and ends with the angels saying *"Hashem, our Lord, how grand is Your name in all the earth!"* without mentioning Heaven, thereby showing they agreed the Torah should be given to earth.

"...מיד" Angel's Response Pt. 2: Immediately every angel became a friend of Moshe and gave him something. As it says in *"You ascended to the heights, you captured a captive, you took gifts because of man."* This means in reward for being insulted by the angels by being called "man" (which has degrading connotations, you took gifts. Even the Angel of Death gave him something as it says in (which discusses the plague that affected those who complained to Moshe and Aaron after the death of Korach and his followers) *"he [Aaron] placed the incense and atoned for the people..."* and (which is the next it says *"He stood between the dead and the living..."* If the Angel of Death had not told Moshe this secret, how else would he have known it?

"ואמר רבי יהושע" Another Teaching: When Moshe went down from Heaven after receiving the Torah the Satan said before Hashem: "Where is the Torah?"

"Hashem to Satan: "I gave it to earth."

"Satan: Went to earth and asked it: "Where is the Torah?"

"Earth: *"God understood its path and knows its place."*

"Satan: Went to the sea and it told him: "It's not with me."

And Satan went to the depths and it also told him: "it's not with me." As it says in *"The depth said, 'it's not in me'. And the sea said, 'it's not with me'"* and in *"Destruction and death (Gehinnom) said, 'With our ears we heard its report'"* (i.e. we heard it was given to earth but we don't have it.)

"Satan: Returned to God and said: "I searched the entire earth but I didn't find the Torah"

"Hashem to Satan: "Go to the son of Amram (Moshe)."

"Satan: Went to Moshe and asked: "Where's the Torah that Hashem gave you?"

"Moshe to Satan: "Who am I that Hashem should have given me the Torah?"

"Hashem to Moshe: "Are you a liar? (Of course I gave you the Torah!)"

(א) זכור את־ימים השבת לקדשו
(שמות כ, ח) –

Remember the sabbath day and sanctify it.

(ב) לא תשא את־שם יהוה אלהיך לשווא
כי לא ינקה יהוה את אשְׁרִישָׂא אֶת־שְׁמוֹ
לְשׁוֹא – (שמות כ, ז)

Don't say the name of Hashem your God in vain; for Hashem will not hold innocent one who says His name in vain.

(ג) כבד את־אביך ואת־אמך למען יארכו
ימֶיךָ על האדמה אשר־יהוה אלהיך נתן
לך – (שמות כ, יב)

Honour your father and your mother, so that your days will be lengthened on the land that Hashem your God gives you.

(ד) לא תרצח, לא תנאף, לא תגנב,
לא תענה ברעך עד שקר – (שמות כ, יג)

Don't murder. Don't commit adultery. Don't steal. Don't bear false witness against your neighbour.

(ה) יהוה אֱדִינוּ מֵהָאֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכִלְהָאָרֶץ
(תהילים ח, י)

Hashem, our Lord, how grand is Your Name in all earth.

(ו) עלית למרום שְׁבִית שְׁבִי לַקַּחַת מִתְּנוֹת
בָּאָדָם וְאֵף סוֹרְרִים לִשְׂכֹן יְהוָה אֱלֹהִים –
(תהילים סח, יט)

You ascended to the heights, you captured a captive, you took gifts because of man and even rebels, to dwell with God.

(ז) וַיִּקַּח אַהֲרֹן דֶּבַר מִשָּׁה וַיֵּרָץ
אֶל־תּוֹךְ הַקֹּהֵל וְהִנֵּה הַחֵל הַנֶּגֶף בָּעָם וַיִּתֵּן
אֶת־הַקֶּטֶר וַיִּכְפֹּר עַל־הָעָם
(במדבר יז, יב)

Aharon took as Moshe had spoken and ran into the midst of the assembly, and behold, the plague had begun among the people; he placed the incense and atoned for the people.

(ח) וַיַּעֲמֵד בֵּין־הַמֵּתִים וּבֵין־הַחַיִּים וַיַּעֲצֹר
הַמִּגֶּפֶה – (במדבר יז, יג)

He stood between the dead and the living, and the plague stopped.

(ט) אֱלֹהִים הִבִּין דְּרָכָה וְהוּא יָדַע
אֶת־מִקְוָמָה – (איוב כח, כג)

God understood its way, and knows its place.

(י) תהום אָמַר לא בִּיהִיא וַיִּם אָמַר אֵין
עֲמָדִי – (איוב כח, יד)

The depth said, 'it's not in me'. And the sea said, 'it's not with me'.

(יא) אַבְדּוֹן וּמוֹת אָמְרוּ בְּאָזְנוֹנוּ שְׁמַעְנוּ
שְׁמַעָה – (איוב כח, כב)

Destruction and death said, 'With our ears we heard its report'

שקלא וטריא

1st wide line:

"...אמר" Moshe to Hashem: "You have this hidden treasure that you delight in every day, should I flatter myself (that you gave me the Torah)?"

"...אמר" Hashem to Moshe: "Since you diminished your role in receiving the Torah, it shall be called by your name." We see this as it says in יב 109 *"remember the Torah of Moshe, my servant."*

"...אמר" Another Teaching: When Moshe went to Heaven he found Hashem tying crowns to the letters but Moshe said nothing.

"...אמר" Hashem to Moshe: "Moshe are there no greetings in your town? (Why didn't you greet me?)"

"...אמר" Moshe to Hashem: "Is there any servant who greets his master?"

"...אמר" Hashem to Moshe: "You should have offered me support."

"...מיד" Moshe to Hashem: "And now may the strength of my Lord be magnified as You have spoken" (יג 109) (This are Moshe's support.)

"...אמר" Another Teaching: It says in יד 109 *"The people saw that Moshe had delayed..."* Do not read it "בְּשֵׁשׁ" – "delayed" rather "שֵׁשׁ" – "six have passed". When Moshe went up to Heaven he said to the Jews: "at the end of 40 days, at the beginning of the 6th hour of the day, I will come back." (The Jews misunderstood and counted the day that Moshe went up as day 1.) At the end of 40 days according to count of the Jews the Satan came and threw the world into confusion.

"...אמר" Satan: "Where is Moshe your teacher?"

"...אמר" Jews to Satan: "He went up to Heaven."

"...אמר" Satan to Jews: "Six hours have passed already."

"...אמר" Jews: The Jews ignored him.

"מת" Satan to Jews: "He had died."

"...אמר" Jews: The Jews ignored him.

"...אמר" Satan: The Satan showed them an image of Moshe dead in bed.

"...אמר" Jews: This image made them say to Aaron in the end of יד 109 *"for this man Moshe..."* The fact that they say "this" implies they are referring to something in front of them.

"...אמר" Q: A Rabbi asked Rav Kahana: "Have you ever heard why it's called Har Sinai?"

"...אמר" A: Rav Kahana replied: "the mountain where miracles (נסים) were performed for the Jewish people."

"...הר" Q: The Rabbi asked: "then it should have been called ניסאי?"

"...אלא" A: Rav Kahana tried another answer: "rather the mountain that became a good omen (סימן טוב) for the Jews."

"...הר" Q: The Rabbi asks again: "then it should have been called הר ניסמאי?"

"...אמר" A: The Rabbi explained it means the mountain upon which God's hatred (שנאה) to idol worshippers descended. (For not accepting the Torah.)

"...אמר" Support from ר' יוסי: The area of Har Sinai has 5 names: 1) Tzin Desert, because the Jews were commanded (נצטו) on it. 2) Kadesh Desert, because the Jews were sanctified (נתקדשו) on it. 3) Kedeimos Desert, because the ancient (קדומה) Torah was given on it. 4) Paran Desert...

פסוקים

(יב) זכרו תורת
משה עבדי אשר
צויתי אותו בחורב
על כל ישראל
חקים ומשפטים –
(מלאכי ג, כב)

Remember the
Torah of Moshe,
My servant, that
I commanded
him at Chorev
for all Yisrael, its
statutes and
laws.

(יג) ועתה יגדלנא
כח אדני כאשר
דברת לאמר –
(במדבר יד, יז)

And now may
the strength of
my Lord be
magnified as

You have
spoken saying,

(יד) וירא העם
כי בשש משה
לרדת מרהר
ויקהל העם

על אהרן ויאמרו
אליו קום עשה לנו
אלהים אשר ילכו
לפנינו כי יזה משה

האיש אשר העלנו
מארץ מצרים לא
ידענו מה יהיה לו –
(שמות לב, א)

The people saw
that Moshe had
delayed in

coming down
from the
mountain; the
people
gathered

around Aharon
and said to him:

Get up, make
for us gods that
will go before

us, for this man
Moshe, who

brought us up
from the land of

Mitzrayim, we
do not know

what has
become of him.

שקלא וטריא

"שפרו..." Support Continued: 4) Paran Desert, because the Jews were fruitful (פרו) and multiplied next to it. 5) Sinai Desert, because hatred (שנאה) to idol worshippers descended. (This 5th name being the support to the above Rabbi). And its actual name is Chorev.

"ופליגי..." Different Opinion: Its name is Har Sinai, and why is it called Har Chorev? Because ruin (חורבה) to idol worshippers descended on it.

פח. - פט: Brief Summary of

1. At Har Sinai, Hashem held the mountain above the heads of the Jewish people.
 - He said to them, "If you accept the Torah, it will be good. If not, you will be buried here."
2. Rava says that this was a good excuse for Bnei Yisrael when they would sin.
 - They could claim that they accepted the Torah only under duress. However, Bnei later, at the time of the miracle of Purim, Bnei Yisrael willingly accepted the Torah.
3. Reish Lakish: The extra letter "Heh" in the verse, "ha'Shishi," alludes to the Torah (the five Chumashim and the sixth day of Sivan i.e. Shavuot).
 - Hashem created the world on condition that Bnei Yisrael would fulfill His Torah. We deduce this from the verse, "And it was night and it was day, the sixth day (Yom ha'Shishi)." Had they not accepted the Torah, Hashem would have destroyed the world.
4. When Bnei Yisrael said "Na'aseh" before "Nishma," an angel came down and placed two crowns on each person's head.
 - After they sinned with the golden calf, two angels came down to each person. Each removed one crown.
5. The Gemara discusses the verse, "And those who love Him will be like the rising sun in its might."
 - The Beraisa explains that this verse refers to people who are insulted but do not insult others. They hear people scorn them and do not reply. They serve Hashem out of love and are happy (i.e. they accept Hashem's judgment) when they are scorned.
6. Moshe proved to the angels that mankind should be given the Torah and it should not stay with the angels.
 - Moshe explained that since the Torah states, "Keep Shabbos", "Honour your parents", "Do not murder" etc. it is clear that it is meant for humans who have an evil inclination to do these things, and not for angels who have no evil inclination.
7. The Satan tricked Bnei Yisrael into thinking that Moshe had died.
 - He showed them an image of Moshe's corpse floating in the heavens. They had understood that Moshe would arrive at a certain time and that time had already passed. Upon seeing this image, they were led to believe that he had died, leading them to commit the sin of the Golden Calf.
8. The Gemara mentions that Har Sinai has many names.
 - They are: Midbar Tzin, Midbar Kadesh, Midbar Kedeimos, Midbar Paran, and Midbar Sinai. There is a dispute about whether its proper name is Sinai or Chorev.

לב א מיי פ"ח מהלכ' ענה הלכ' ד: לב ב שם הלכ' א: לב ג שם הלכ' ח:

תורה אור השלם

- 1 כלב נא ונתנה יאמר ה' אם ידו וזרעו יצאנו בשרים בשלג יצאנו עם יצאנו בחולע בצמר ידו: ישינה א ית
- 2 ויאמר לאברהם ד"ח תרע כי יר: ידו וזרעו יצאנו בשרים בשלג יצאנו עם יצאנו בחולע בצמר ידו: ישינה א ית
- 3 ועל תרפך תתנה זאת אחרי תעבר ונתת כאשר תרד: ופרקת עלו מעל אצרך: בראשית ב מ
- 4 אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה בך עלה ירמיהו ישיהו ידו על צדקת:
- 5 כי אתה אבינו כי אברהם אל יצאנו בשרים בשלג יצאנו עם יצאנו בחולע בצמר ידו: ישינה א ית
- 6 ואמר אל פרעה בה אמר ה' בני בכרי יצאנו בשרים בשלג יצאנו עם יצאנו בחולע בצמר ידו: ישינה א ית
- 7 בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה וזאתה יצאנו בשרים בשלג יצאנו עם יצאנו בחולע בצמר ידו: ישינה א ית

מוסף תוספות

- א. והם מין א' מוס' פ"ו
- ב. דמי דשמות לשון שם ממש. מוס' פ"ו טו.
- ג. דהך מתינתין במסכת ערלה. מוס' ה"פס.
- ד. בשלמא (ב) [ב] שבות והם מין א' משכחת לה דכ"פ. אלא (ג) [ג] מינים והם שם אחד היכי שם ממש. מוס' פ"ו טו.
- ה. אפילו אם אמר. מוס' ה"פס.
- ו. מכל מקום. מוס' ה"פס.
- ז. דמי דשני מינים ממש אחד מצטרפים. מוס' ה"פס.
- ח. דשמות דקאמר היינו שם דאסור. מוס' פ"ו טו.
- ט. או שיל שביעית אחר הביעור וירוצא באלו. מוס' ה"פס.
- י. גבי השבת העובט. מוס' ה"פס.
- יא. דה"פ הכא הבלין של שנים וג' שבות כגון שלפני דלפני ושלפני דערלה ושלפני דהורמה ושלפני דאסורין. וכולן מין פלפלין הם. או ג' מינים פלפלין וקמנו ושאר מינים וכולם אסורין אחד. והשבת יחיד דמיכחת שפיר ג' מינים והם שם אחד כגון מאסור אחד פ"ח מתרומה או מנחה או מכלא הכרם. מוס' פ"ו טו.
- יב. א' דשמות היינו אסורין. מוס' פ"ו טו.

תבלין שנים ושלישה שמות והן מין אחד. פירש רש"י כמו פלפל לרוך פלפל לכן פלפל שחור^א ולפי^ב הא דקמני בספרא^ג ר"ש אומר ב' שמות ממין אחד או שני מינים משם אחד אין מנטרפין

משכחת לה שני מינים משם אחד כעין שמלינו לקמן (דף ג.) מרי

גוויי אהלל אצל^א תימה^ב ויכ' בשביל שש להם שם אחד יש להן להטריף יומר מה מועיל השם לגרום הליקוף כיון שהם שני מינים ואין טעמם נשוא ומפרש ר"ת דג' עניני אסור כגון של ערלה או של כלאי הכרם ושל אסירה ושל עיר הנדחת^א קרי ג' שמות *דלמחרתין שלא השם המציאו ליד מכות מציאו ליד טעמים וזכרונם הנקבל ב"מ (ק"ה). עובד בכל השמות הללו וכן משמע בזה"ל בירושלמי בריש פ"ב דמסכת ערלה^א דקמני התרומה ותרומת העשיר ותרומ' (ה) של דמאי והמלה ומצטרפין עולין פחדה ומאה ומנטרפין זה עם זה וכן וקאמר עלה בגמרא לרבי שמעון נזרכה אע"ג דלמר ר"ש אין שני שמות מנטרפין הכא מודה שכולם שם תרומה^א **אסורין** ומצטרפין^ב כלל^ג דלמלך (ו) ופגול ונותן כלל מנתני אסורין ומתא מו מנטרפין דאסורין היינו לאסור את הקדשה ומנטרפין למלקות ואף על גב דלענין חיוב חטאת אמרי' בפ' כלל גדול (נע"ל ע"ה) דלמלך (ו) ופגול ונותן כלל מנטרפין למלקות מנטרפין וזכרונם ברתא דע"י (דף טו.) דפלגי אצ"י ורצא דאצ"י סבר דמלך טעמא אולין וקאמר אצ"י מנא אמיתא לה דתנן כגלין ב' וג' שמות כו' אלא^א דבמר טעמא אולין כולוה חד טעמא נינהו אלא^ב דמר טעמא אולין האי טעמא נחוד והאי טעמא נחוד ורצא אמר הא מני ר"ת האי דלמר כל אסורין שצמורה מנטרפין זה עם זה שנאמר לא תאכל כל תועבה כל שחעבתי לך הרי הוא צלל תאכל משמע דלאצ"י אחי אפי' אליצא דרבנן דר"מ אע"ג דע"כ פלגי עליה לכל הפחות לענין מלקות סבר אצ"י דלא פלגי אלא ב' מינים אצל ב' אסורין ומין אחד לא והא דלמר ר"ש לקיש דפרק העטרות (ו) וזכרונם (ע"ה) הפיגול והנוחר והטעמא צללן זה זה וזה וכלן פטור אי אפשר שלא ירבה מין על חבירו ויטענו ולמלקות איירי דבעמל לא שייך ביה חטאת ועוד מדקאמר הכס ש"מ התראה ספק לא שמה התראה להטעמא וזה את זה היה משמע דשני אסורין לרבנן דר"מ אין מנטרפין צ"ל דע"כ שצמולין זה את זה כשצללן מנטרפין הן למלקות וכן מוכח במעלה דפרק קדשי מנחה (דף פ"ד.) דתנן הפיגול והנוחר והטעמא (ו) אין מנטרפין וקאמר בגמרא לא שנו אלא לטומאת ידים אצל לאכילה מנטרפין והא דאצ"י (ו) לאתוי קרא דלאכילה מנטרפין מלא יאכל כי קדש הם כל שצדקש פסול בא הכתוב ליתן לא מעשה על אכילתו פירוש מדגמרו כלאו אחד מנטרפין לא אצ"י מנטרפין לר"ש דלמר ב' שמות אין מנטרפין וזכרונם מודה משום דרבי אליעזר אצל לרבנן אפילו בעלמא מנטרפין והא דתנן בפ' קדשי מנחה (מעלה יח.) הערלה וכלאי הכרם מנטרפין אחי

שפירו ורבו עליה ישראל מדבר סיני שירדה שנהא לעכו"ם עליו ומה שמו חורב שמו ופליגא דר' אבהו דא"ר אבהו הר סיני שמו ולמה נקרא הר חורב שירדה חורבה לעכו"ם עליו: מניין שקושרין לשון של זהורית וכו': כשנים כשני מיבעי ליה א"ר יצחק אמר להם הקב"ה לישראל אם יהיו חטאיכם כשנים הללו שפדורות ובאות מששת ימי בראשית ועד עכשיו כשלג ילבינו: דרש רבא מאי דכתיב ילכו נא ונוכחה יאמר ה' לכו נא ובואו נא מיבעי ליה יאמר ה' אמר ה' מיבעי ליה לעתיד לבא יאמר להם הקב"ה לישראל לכו נא אצל אבותיכם ויכירו אתכם ויאמרו לפניו רבש"ע אצל מי נלך אצל אברהם שאמרת לו^א ידוע תדע ולא בקש רחמים עלינו ואמר ואל בקש רחמים עלינו^ב והיה כאשר תרד ולא בקש רחמים עלינו אצל יעקב שאמרת לו^א אנכי ארד עמך מצרימה ולא בקש רחמים עלינו אצל מי נלך עכשיו יאמר ה' אמר להן הקב"ה הואיל ותליתם עצמכם בי אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: א"ר שמואל בר נחמאי א"ר יוחנן מ"ד^ב כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך לעתיד לבא יאמר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר אימר ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים אפשר ריעקב רחמי עליהו אמר ליה בניך חטאו אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר לו לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה אמר לו ליצחק בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע בני ולא בניך בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם^א בני בכורי עכשיו בני ולא בניך ועוד כמה חטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה דל עשרין דלא עגשת עליהו פשו להו חמשין דל כ"ה דלילותא פשו להו כ"ה דל תרתי סרי ופלגא דצלווי ומיכל ורבית הכסא פשו להו תרתי סרי ופלגא אם אתה סובל את כולם מוטב ואם לאו פלגא עלי ופלגא עליך ואת"ל כולם

עלי הא קריבית נפשי קמך פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו אמר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקב"ה ומחוי להו יצחק הקב"ה בעינייהו מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים^א אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברול אלא שזכותו גרמה לו דכתיב^א 'בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה ואהבה להם כבדוהו עול על לחיהם ואט אליו אוכיל'^ב **מלתני**^א המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה^ב תבלין כדי לתבל ביצה קלה ומצטרפין זה עם זה^ג קליפי אגוזין קליפי רמונים איסטים ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן פי סבכה מי רגלים נתר ובורית^א קמוליא ואשלג כדי לכבס בגד קטן פי סבכה רבי יהודה אומר כדי להעביר את הכתם: **ג'מ'** תנינא חרא וימנא^א קנה כדי לעשות קולמוס אם היה עב או מרוסם כדי לבשל ביצה קלה שבביצים טרופה ונתונה באילפס מהו דתימא התם הוא דלא חזי למידי אבל עצים דחזו לכבא דאקלידא אפילו כל שהוא קמ"ל: תבלין כדי לתבל ביצה קלה: ורמינהו^א תבלין שנים וג' שמות ממין אחד או משלשה מינים (ושם אחד) אסורין ומצטרפין זה עם זה ואמר חזקיה במיני

שפרו ורבו. כלל אחד נמעברה אשמו וזכר מצותם שובו לכם לאהליכם^א *ולא ידענא היכא רמינא: **כשני מינינו** לוי. דומיא דכשלג וישע"ה אן דלא כתיב כשלגים: **ארד עמך אצלך** גם עלה. כאן רמו ד' גלויות. גם רבינוא הוא: **יאמר ה'.** אלה אמור המוכחה וכן אלו מולין:

ימחו. הואיל שחטאו ויחמדש שמך עוולם כשמשעה דין עזובין על דכריך: **קראם** לכן בני כדורי **ישראל** שהיה גלוי לפניך שכן עמידין לומר לפניך כסני נעשה ומשמע לקבל עולך מלפניה כניס: **דל עשרין דלא ענשם** לפי שכן מלינו דדור המדבר שלא ענש הקב"ה אלא מכ' שנה ומעלה דכתיב (במדבר יד) צמדד הזה יפלו פגריכם וגו' מכן כ' שנה ומעלה אשר הלינתם עלי: **כי אספ אבינו.** כנגד יצחק אמר והוא אמר להם הראו כנגד הקב"ה שהוא אביכם: **בשלשלאות** של צדוק כלל הגולים שהיו ע"פ גזרת גלות ירד לשם: **בצני אדם.** בשביל חיבת האדם משכמים למצרים בתנאים ולא בשלשלאות: **כמרינו** עול על לחייכם. כללם בסולל ומסיעה לזהמנו להרים עולה^א מעל זאורה בלווחין ובמקלות: **ואט אליו אוכיל.** הטעמי לכס כח להכיל את עבודת הסדק: **מלתני**^א **צני קלה.** ככר מפורסם שזה צינת מרנגולת שחיה

קלה לצלל ולא כשיעור כל צינה שיעור אלא כגדוגרת מצינה קלה: **ומנטרפין.** כל מיני תבלין זה עם זה: **קליפי אגוזים.** הגדילה ע"ג הקליפה פזורה לחין: **סמים.** ככא קרוי' ג: **עוול**^א **וורג'א:** פ' סכנה. דברא הסכנה שעשאה בקליפה נותן מעט צד: **נחר.** מין אדמה שקורין ניטור'א: **קמוליא ואשלג.** צגמלס מפרס לטו: **אם הכסם.** צגמלס נדה. שאלו הסמנין מעבירין על הכתם של דס נדה צנגד לטהרו: **ג'מ'** **הסם.** הוא דקולמוס מרוסם לא חזי למידי אלא להסקה: **ככא קרוי'ה.** שם של מפחת: **ורמינהו.** אמתני' דקמני תבלין מנטרפין שני מינים לכשיעור: **צ' וג' שמות.** פלפל לכן שחור וחרור או אפילו מן ג' מינים והם (שם אחד) של אסור אסור אם מצינו כהן את הקדשה: **ומנטרפין.** לתכלה אם אין כלל אחד כדי לתכל ונטרפין ומיכלו: **ואמר חזקיה.** הא דקמני מנטרפין: **במיני**

עלי הא קריבית נפשי קמך פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו אמר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקב"ה ומחוי להו יצחק הקב"ה בעינייהו מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים^א אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברול אלא שזכותו גרמה לו דכתיב^א 'בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה ואהבה להם כבדוהו עול על לחיהם ואט אליו אוכיל'^ב **מלתני**^א המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה^ב תבלין כדי לתבל ביצה קלה ומצטרפין זה עם זה^ג קליפי אגוזין קליפי רמונים איסטים ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן פי סבכה מי רגלים נתר ובורית^א קמוליא ואשלג כדי לכבס בגד קטן פי סבכה רבי יהודה אומר כדי להעביר את הכתם: **ג'מ'** תנינא חרא וימנא^א קנה כדי לעשות קולמוס אם היה עב או מרוסם כדי לבשל ביצה קלה שבביצים טרופה ונתונה באילפס מהו דתימא התם הוא דלא חזי למידי אבל עצים דחזו לכבא דאקלידא אפילו כל שהוא קמ"ל: תבלין כדי לתבל ביצה קלה: ורמינהו^א תבלין שנים וג' שמות ממין אחד או משלשה מינים (ושם אחד) אסורין ומצטרפין זה עם זה ואמר חזקיה במיני

שפירו ורבו עליה ישראל מדבר סיני שירדה שנהא לעכו"ם עליו ומה שמו חורב שמו ופליגא דר' אבהו דא"ר אבהו הר סיני שמו ולמה נקרא הר חורב שירדה חורבה לעכו"ם עליו: מניין שקושרין לשון של זהורית וכו': כשנים כשני מיבעי ליה א"ר יצחק אמר להם הקב"ה לישראל אם יהיו חטאיכם כשנים הללו שפדורות ובאות מששת ימי בראשית ועד עכשיו כשלג ילבינו: דרש רבא מאי דכתיב ילכו נא ונוכחה יאמר ה' לכו נא ובואו נא מיבעי ליה יאמר ה' אמר ה' מיבעי ליה לעתיד לבא יאמר להם הקב"ה לישראל לכו נא אצל אבותיכם ויכירו אתכם ויאמרו לפניו רבש"ע אצל מי נלך אצל אברהם שאמרת לו^א ידוע תדע ולא בקש רחמים עלינו ואמר ואל בקש רחמים עלינו^ב והיה כאשר תרד ולא בקש רחמים עלינו אצל יעקב שאמרת לו^א אנכי ארד עמך מצרימה ולא בקש רחמים עלינו אצל מי נלך עכשיו יאמר ה' אמר להן הקב"ה הואיל ותליתם עצמכם בי אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: א"ר שמואל בר נחמאי א"ר יוחנן מ"ד^ב כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך לעתיד לבא יאמר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר אימר ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים אפשר ריעקב רחמי עליהו אמר ליה בניך חטאו אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר לו לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה אמר לו ליצחק בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע בני ולא בניך בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם^א בני בכורי עכשיו בני ולא בניך ועוד כמה חטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה דל עשרין דלא עגשת עליהו פשו להו חמשין דל כ"ה דלילותא פשו להו כ"ה דל תרתי סרי ופלגא דצלווי ומיכל ורבית הכסא פשו להו תרתי סרי ופלגא אם אתה סובל את כולם מוטב ואם לאו פלגא עלי ופלגא עליך ואת"ל כולם

עלי הא קריבית נפשי קמך פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו אמר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקב"ה ומחוי להו יצחק הקב"ה בעינייהו מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים^א אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברול אלא שזכותו גרמה לו דכתיב^א 'בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה ואהבה להם כבדוהו עול על לחיהם ואט אליו אוכיל'^ב **מלתני**^א המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה^ב תבלין כדי לתבל ביצה קלה ומצטרפין זה עם זה^ג קליפי אגוזין קליפי רמונים איסטים ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן פי סבכה מי רגלים נתר ובורית^א קמוליא ואשלג כדי לכבס בגד קטן פי סבכה רבי יהודה אומר כדי להעביר את הכתם: **ג'מ'** תנינא חרא וימנא^א קנה כדי לעשות קולמוס אם היה עב או מרוסם כדי לבשל ביצה קלה שבביצים טרופה ונתונה באילפס מהו דתימא התם הוא דלא חזי למידי אבל עצים דחזו לכבא דאקלידא אפילו כל שהוא קמ"ל: תבלין כדי לתבל ביצה קלה: ורמינהו^א תבלין שנים וג' שמות ממין אחד או משלשה מינים (ושם אחד) אסורין ומצטרפין זה עם זה ואמר חזקיה במיני

שפירו ורבו עליה ישראל מדבר סיני שירדה שנהא לעכו"ם עליו ומה שמו חורב שמו ופליגא דר' אבהו דא"ר אבהו הר סיני שמו ולמה נקרא הר חורב שירדה חורבה לעכו"ם עליו: מניין שקושרין לשון של זהורית וכו': כשנים כשני מיבעי ליה א"ר יצחק אמר להם הקב"ה לישראל אם יהיו חטאיכם כשנים הללו שפדורות ובאות מששת ימי בראשית ועד עכשיו כשלג ילבינו: דרש רבא מאי דכתיב ילכו נא ונוכחה יאמר ה' לכו נא ובואו נא מיבעי ליה יאמר ה' אמר ה' מיבעי ליה לעתיד לבא יאמר להם הקב"ה לישראל לכו נא אצל אבותיכם ויכירו אתכם ויאמרו לפניו רבש"ע אצל מי נלך אצל אברהם שאמרת לו^א ידוע תדע ולא בקש רחמים עלינו ואמר ואל בקש רחמים עלינו^ב והיה כאשר תרד ולא בקש רחמים עלינו אצל יעקב שאמרת לו^א אנכי ארד עמך מצרימה ולא בקש רחמים עלינו אצל מי נלך עכשיו יאמר ה' אמר להן הקב"ה הואיל ותליתם עצמכם בי אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: א"ר שמואל בר נחמאי א"ר יוחנן מ"ד^ב כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך לעתיד לבא יאמר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר אימר ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים אפשר ריעקב רחמי עליהו אמר ליה בניך חטאו אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר לו לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה אמר לו ליצחק בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע בני ולא בניך בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם^א בני בכורי עכשיו בני ולא בניך ועוד כמה חטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה דל עשרין דלא עגשת עליהו פשו להו חמשין דל כ"ה דלילותא פשו להו כ"ה דל תרתי סרי ופלגא דצלווי ומיכל ורבית הכסא פשו להו תרתי סרי ופלגא אם אתה סובל את כולם מוטב ואם לאו פלגא עלי ופלגא עליך ואת"ל כולם

עלי הא קריבית נפשי קמך פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו אמר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקב"ה ומחוי להו יצחק הקב"ה בעינייהו מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים^א אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברול אלא שזכותו גרמה לו דכתיב^א 'בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה ואהבה להם כבדוהו עול על לחיהם ואט אליו אוכיל'^ב **מלתני**^א המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה^ב תבלין כדי לתבל ביצה קלה ומצטרפין זה עם זה^ג קליפי אגוזין קליפי רמונים איסטים ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן פי סבכה מי רגלים נתר ובורית^א קמוליא ואשלג כדי לכבס בגד קטן פי סבכה רבי יהודה אומר כדי להעביר את הכתם: **ג'מ'** תנינא חרא וימנא^א קנה כדי לעשות קולמוס אם היה עב או מרוסם כדי לבשל ביצה קלה שבביצים טרופה ונתונה באילפס מהו דתימא התם הוא דלא חזי למידי אבל עצים דחזו לכבא דאקלידא אפילו כל שהוא קמ"ל: תבלין כדי לתבל ביצה קלה: ורמינהו^א תבלין שנים וג' שמות ממין אחד או משלשה מינים (ושם אחד) אסורין ומצטרפין זה עם זה ואמר חזקיה במיני

שפירו ורבו עליה ישראל מדבר סיני שירדה שנהא לעכו"ם עליו ומה שמו חורב שמו ופליגא דר' אבהו דא"ר אבהו הר סיני שמו ולמה נקרא הר חורב שירדה חורבה לעכו"ם עליו: מניין שקושרין לשון של זהורית וכו': כשנים כשני מיבעי ליה א"ר יצחק אמר להם הקב"ה לישראל אם יהיו חטאיכם כשנים הללו שפדורות ובאות מששת ימי בראשית ועד עכשיו כשלג ילבינו: דרש רבא מאי דכתיב ילכו נא ונוכחה יאמר ה' לכו נא ובואו נא מיבעי ליה יאמר ה' אמר ה' מיבעי ליה לעתיד לבא יאמר להם הקב"ה לישראל לכו נא אצל אבותיכם ויכירו אתכם ויאמרו לפניו רבש"ע אצל מי נלך אצל אברהם שאמרת לו^א ידוע תדע ולא בקש רחמים עלינו ואמר ואל בקש רחמים עלינו^ב והיה כאשר תרד ולא בקש רחמים עלינו אצל יעקב שאמרת לו^א אנכי ארד עמך מצרימה ולא בקש רחמים עלינו אצל מי נלך עכשיו יאמר ה' אמר להן הקב"ה הואיל ותליתם עצמכם בי אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: א"ר שמואל בר נחמאי א"ר יוחנן מ"ד^ב כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך לעתיד לבא יאמר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר אימר ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים אפשר ריעקב רחמי עליהו אמר ליה בניך חטאו אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר לו לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה אמר לו ליצחק בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע בני ולא בניך בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם^א בני בכורי עכשיו בני ולא בניך ועוד כמה חטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה דל עשרין דלא עגשת עליהו פשו להו חמשין דל כ"ה דלילותא פשו להו כ"ה דל תרתי סרי ופלגא דצלווי ומיכל ורבית הכסא פשו להו תרתי סרי ופלגא אם אתה סובל את כולם מוטב ואם לאו פלגא עלי ופלגא עליך ואת"ל כולם

עלי הא קריבית נפשי קמך פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו אמר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקב"ה ומחוי להו יצחק הקב"ה בעינייהו מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים^א אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברול אלא שזכותו גרמה לו דכתיב^א 'בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה ואהבה להם כבדוהו עול על לחיהם ואט אליו אוכיל'^ב **מלתני**^א המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה^ב תבלין כדי לתבל ביצה קלה ומצטרפין זה עם זה^ג קליפי אגוזין קליפי רמונים איסטים ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן פי סבכה מי רגלים נתר ובורית^א קמוליא ואשלג כדי לכבס בגד קטן פי סבכה רבי יהודה אומר כדי להעביר את הכתם: **ג'מ'** תנינא חרא וימנא^א קנה כדי לעשות קולמוס אם היה עב או מרוסם כדי לבשל ביצה קלה שבביצים טרופה ונתונה באילפס מהו דתימא התם הוא דלא חזי למידי אבל עצים דחזו לכבא דאקלידא אפילו כל שהוא קמ"ל: תבלין כדי לתבל ביצה קלה: ורמינהו^א תבלין שנים וג' שמות ממין אחד או משלשה מינים (ושם אחד) אסורין ומצטרפין זה עם זה ואמר חזקיה במיני

שפירו ורבו עליה ישראל מדבר סיני שירדה שנהא לעכו"ם עליו ומה שמו חורב שמו ופליגא דר' אבהו דא"ר אבהו הר סיני שמו ולמה נקרא הר חורב שירדה חורבה לעכו"ם עליו: מניין שקושרין לשון של זהורית וכו': כשנים כשני מיבעי ליה א"ר יצחק אמר להם הקב"ה לישראל אם יהיו חטאיכם כשנים הללו שפדורות ובאות מששת ימי בראשית ועד עכשיו כשלג ילבינו: דרש רבא מאי דכתיב ילכו נא ונוכחה יאמר ה' לכו נא ובואו נא מיבעי ליה יאמר ה' אמר ה' מיבעי ליה לעתיד לבא יאמר להם הקב"ה לישראל לכו נא אצל אבותיכם ויכירו אתכם ויאמרו לפניו רבש"ע אצל מי נלך אצל אברהם שאמרת לו^א ידוע תדע ולא בקש רחמים עלינו ואמר ואל בקש רחמים עלינו^ב והיה כאשר תרד ולא בקש רחמים עלינו אצל יעקב שאמרת לו^א אנכי ארד עמך מצרימה ולא בקש רחמים עלינו אצל מי נלך עכשיו יאמר ה' אמר להן הקב"ה הואיל ותליתם עצמכם בי אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: א"ר שמואל בר נחמאי א"ר יוחנן מ"ד^ב כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך לעתיד לבא יאמר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר אימר ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים אפשר ריעקב רחמי עליהו אמר ליה בניך חטאו אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר לו לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה אמר לו ליצחק בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע בני ולא בניך בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם^א בני בכורי עכשיו בני ולא בניך ועוד כמה חטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה דל עשרין דלא עגשת עליהו פשו להו חמשין דל כ"ה דלילותא פשו להו כ"ה דל תרתי סרי ופלגא דצלווי ומיכל ורבית הכסא פשו להו תרתי סרי ופלגא אם אתה סובל את כולם מוטב ואם לאו פלגא עלי ופלגא עליך ואת"ל כולם

עלי הא קריבית נפשי קמך פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו אמר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקב"ה ומחוי להו יצחק הקב"ה בעינייהו מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים^א אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברול אלא שזכותו גרמה לו דכתיב^א 'בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה ואהבה להם כבדוהו עול על לחיהם ואט אליו אוכיל'^ב **מלתני**^א המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה^ב תבלין כדי לתבל ביצה קלה ומצטרפין זה עם זה^ג קליפי אגוזין קליפי רמונים איסטים ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן פי סבכה מי רגלים נתר ובורית^א קמוליא ואשלג כדי לכבס בגד קטן פי סבכה רבי יהודה אומר כדי להעביר את הכתם: **ג'מ'** תנינא חרא וימנא^א קנה כדי לעשות קולמוס אם היה עב או מרוסם כדי לבשל ביצה קלה שבביצים טרופה ונתונה באילפס מהו דתימא התם הוא דלא חזי למידי אבל עצים דחזו לכבא דאקלידא אפילו כל שהוא קמ"ל: תבלין כדי לתבל ביצה קלה: ורמינהו^א תבלין שנים וג' שמות ממין אחד או משלשה מינים (ושם אחד) אסורין ומצטרפין זה עם זה ואמר חזקיה במיני

שפירו ורבו עליה ישראל מדבר סיני שירדה שנהא לעכו"ם עליו ומה שמו חורב שמו ופליגא דר' אבהו דא"ר אבהו הר סיני שמו ולמה נקרא הר חורב שירדה חורבה לעכו"ם עליו: מניין שקושרין לשון של זהורית וכו': כשנים כשני מיבעי ליה א"ר יצחק אמר להם הקב"ה לישראל אם יהיו חטאיכם כשנים הללו שפדורות ובאות מששת ימי בראשית ועד עכשיו כשלג ילבינו: דרש רבא מאי דכתיב ילכו נא ונוכחה יאמר ה' לכו נא ובואו נא מיבעי ליה יאמר ה' אמר ה' מיבעי ליה לעתיד לבא יאמר להם הקב"ה לישראל לכו נא אצל אבותיכם ויכירו אתכם ויאמרו לפניו רבש"ע אצל מי נלך אצל אברהם שאמרת לו^א ידוע תדע ולא בקש רחמים עלינו ואמר ואל בקש רחמים עלינו^ב והיה כאשר תרד ולא בקש רחמים עלינו אצל יעקב שאמרת לו^א אנכי ארד עמך מצרימה ולא בקש רחמים עלינו אצל מי נלך עכשיו יאמר ה' אמר להן הקב"ה הואיל ותליתם עצמכם בי אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: א"ר שמואל בר נחמאי א"ר יוחנן מ"ד^ב כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך לעתיד לבא יאמר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר אימר ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים אפשר ריעקב רחמי עליהו אמר ליה בניך חטאו אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר לו לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה אמר לו ליצחק בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע בני ולא בניך בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם^א בני בכורי עכשיו בני ולא בניך ועוד כמה חטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה דל עשרין דלא עגשת עליהו פשו להו חמשין דל כ"ה דלילותא פשו להו כ"ה דל תרתי סרי ופלגא דצלווי ומיכל ורבית הכסא פשו להו תרתי סרי ופלגא אם אתה סובל את כולם מוטב ואם לאו פלגא עלי ופלגא עליך ואת"ל כולם

עלי הא קריבית נפשי קמך פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו אמר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקב"ה ומחוי להו יצחק הקב"ה בעינייהו מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים^א אתה ה' אבינו גואלנו

דברי תורה

INTRODUCTION

We have decided to print a few short דברי תורה in this booklet which we think give some insight into שבועות as a יום טוב. After each דבר תורה are some points to ponder which will allow further research into the idea or can be used to start discussion into the topic. We hope you enjoy.

Accepting the תורה Anew

Why on שבועות don't we have a specific מצוה like all other טובים טובים? On פסח we eat מצה, but on שבועות we have nothing. In fact, Reb Yechetzkel Abramsky says that is why שבועות is called 'עצרת', 'to stop', because there are no positive מצות on שבועות, rather we are just refraining from doing the מלאכות which are אסור. Why is this so?

Reb Aharon Kotler explains beautifully that the other טובים טובים are commemorating an event in the past and hence we do an action to help us remember what happened. זכר ליציאת מצרים is פסח, so we eat מצה to aid us in remembering that process. Similarly, סוכות is commemorating how Hashem protected us with the ענני הכבוד when we left מצרים, so we do a positive מצוה of sitting in a סוכה to help facilitate our commemoration. שבועות, says Reb Aharon, is very different. We aren't commemorating the past event of תורה מתן. Rather we are right now accepting the תורה upon ourselves just like at הר סיני.

The גמרא in ברכות says that just like the תורה was given with fear and trembling due to the magnitude of what was occurring, so too every time we learn it should be with a sense of fear and trembling. Every time we sit and learn a piece of תורה, we are accepting the תורה with our very own הר סיני. Therefore, we don't need the external מצות which we are there to help us remember a past event, we are there now!

Points to Ponder:

- ✚ What does it really mean that accepting the תורה is not just a past event but rather something we do every time we learn? הר סיני was years ago!?
- ✚ What can we do to help us remember this incredible יסוד and not just fall into routine?
- ✚ Does learning with fear and trembling mean it shouldn't be enjoyable?

משה and הר סיני

The first משנה in פרקי אבות says 'משה קיבל תורה' from הר סיני. משה accepted the תורה from הר סיני.

What does it mean that משה accepted the תורה FROM הר סיני, surely it would be more appropriate it to say he accepted it ON הר סיני FROM ה'?

The משה רבינו answers that we know משה was the humblest person to have existed. When ה' asked him to take בני ישראל out of מצרים, he refused out of the greatness of his humility. Nevertheless, when ה' said that he would be the one to accept the תורה on behalf of the Jewish people at הר סיני and teach it to them, משה accepted, and we don't find even the hint of an argument in the תורה. Where was his humility then?

The answer is that משה learnt from הר סיני, which we know was a small, unassuming mountain, that the תורה was meant to be given to someone who was similarly unassuming and small. משה, out of his great humility thought he was that person, someone unassuming and small! A sign of his humility is the fact that he thought he was small enough to accept the תורה! This is what it means משה accepted the תורה from הר סיני. He learnt from הר סיני, the type of person that was required to accept the תורה. מסיני... התורה-Moshe received the תורה. Because of what he learnt from הר סיני. We can also learn from this an incredible lesson: if we want to do our תורה תורה, or any day of the year, we must first become like הר סיני as well, humble and unassuming.

Points to Ponder:

- ✚ Why do you think that of all character traits, humility is the one most essential to truly receive the תורה?
- ✚ Is it coincidence that the humblest man, משה, is also the world's greatest prophet? Why do you think this is?
- ✚ What is true humility? Did משה not realise how great he was? How can we work towards true humility?

שבועות and רות

As we have seen, unlike פסח and סוכות, שבועות doesn't have any מצוה דאורייתא specific to the (like מצה and סוכה). However, there are a number of incredibly important מנהגים which are practised on שבועות, one of which is the reading of מגילת רות. Why do we read this מגילה on שבועות? What is its importance?

The זהר חדש (רות כה:) writes that, "I would not be surprised if רות was only in תנ"ך to teach us the lineage of דוד המלך, who was a descendant of רות." What does this mean? Is רות's story not important at all?

Famously, רות, who came from the nation of מואב, was not easily accepted into the Jewish people. This is because the פסוק (דברים כג: כד) says that no people from מואב may become part of the Jewish people as converts. The reason for this is because when the Jewish nation left Egypt, the nation of מואב, who owe their existence to אברהם who saved their ancestor לוט, didn't attempt to aid the Jewish people with water and bread. The only reason why it was eventually decided that this פסוק doesn't apply to women is because it was not expected that the women should have journeyed to provide the bread for the Jewish people, as well as a close analysis of the language of the פסוק itself which indicates that women from מואב are allowed to join the Jewish people (יבמות עו:).

Perhaps we can use this to answer all of our questions. The entire מגילה of רות beautifully portrays her incredible kindness. She abandoned her life as a princess, her wealth, and her nation, to escort her bereaved and broken mother-in-law back to ארץ ישראל. It was exactly this kindness that proves that the unkindness of the nation of מואב which excluded them from the Jewish people doesn't

apply to the women of the nation, and specifically to רות. Therefore, the זהר can write that רות teaches us *only* the genealogy of דוד; it is the entire story of רות that proves that דוד's ancestors were appropriate to be part of the Jewish people. And not only is רות allowed to become part of the Jewish people, she become the archetype גר, the ultimate example of someone who willingly accepted the תורה.

The דוד further explains that ב"ב יד: on בכור שור was born and died on שבועות. It is precisely on שבועות that we choose to remember the incredible deeds of רות, reaffirm the lineage of דוד, and re-establish our hope that the משיח בן דוד is going to come soon and bring the entire world into perfection, following ה' and the rules of the תורה that were given at סיני. May this time come soon בימינו.

Points to Ponder:

- 🏠 Why is the specific character traits of selfishness and miserliness that which excludes the מואבים from becoming part of the Jewish people? Even Egyptians who enslaved us for 210 years are allowed to convert if they would like!?
- 🏠 What was it about רות that displays kindness above and beyond the norm?
- 🏠 Why do you think it was on שבועות that דוד was born and died?
- 🏠 Can you think of other reason רות is read on שבועות?

הלכות שבת

מסכת מכות

If you are interested in receiving the two previous booklets, as well as the upcoming third booklet, please sign up at **thehomebeis.co.uk**

**FOR MORE INFORMATION &
SPONSORSHIP OPPORTUNITIES**
admin@thehomebeis.co.uk

